

Nr 384.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tillfällig
lönereglering för tjänstemän vid statens vattenfallsverk
m. m.; given Stockholms slott den 29 april 1918.*

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen *dels* godkänna det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till förnyat avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft;

dels ock förklara, att riksdagens uti skrivelse den 16 juni 1917 (nr 358) lämnade medgivande i fråga om tjänstårsberäkning för kanalinspektoren av 1:a graden Gustaf Adolf Lundgren må så tolkas, att avlöningen för Lundgren må från och med år 1918 beräknas, som om han vid sitt konstituerande till nuvarande befattning befordrats från en kanalinspektorsbefattning av 3:e graden och därvid från och med den 1 januari 1910 innehaft högsta avlöning i sistnämnda befattning.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 april
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
          SCHOTTE,
          PETRÉN,
          NILSON,
          LÖFGREN,
          friherre PALMSTIERNA,
          RYDÉN,
          UNDÉN,
          THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte, anförde därefter:

Inledning.

Jag anhåller nu att få förelägga Kungl. Maj:t frågan om avlösningsförbättring för tjänstemän vid statens vattenfallsverk.

Förslag i sådant hänseende har utarbetats av 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken med flera verk och innefattas uti dess av mig förut denna dag omförmälda, den 20 mars 1918 avgivna betänkande angående reglering av avlöningsförhållandena vid — förutom vissa andra verk — jämväl statens vattenfallsverk.

Över kommissionens betänkande har vattenfallsstyrelsen den 6 april 1918 avgivit infordrat utlåtande, däruti styrelsen framställt en del erinringar mot berörda förslag.

Tillika har i anledning av samma förslag statens vattenfallsverks tjänstemannaförening inkommit med en skrift, varuti föreningen uttalat önskvärdheten av att de lägre avlönade tjänstemännen måtte bliva bättre tillgodosedda än som skulle ske enligt kommissionens förslag, ävensom att regleringen finge tillämpas redan från 1918 års ingång.

I detta sammanhang tillåter jag mig anmäla två skrivelser från vattenfallsstyrelsen, den ena av den 12 mars och den andra av den 6 april 1918.

Uti den förra av dessa skrivelser har styrelsen hemställt, bland annat, om ändrad tjänsteställning för såväl distriktsingenjör vid Trollhätte kraftverks huvudstation som kanalingenjör vid Trollhätte kanalverk; och har i anledning av berörda skrivelse förenämnda kommission den 6 april 1918 på anmodan yttrat sig.

I styrelsens skrivelse den 6 april 1918 har framlagts förslag om inrättande av en befattning såsom direktör vid statens kraftverksförvaltning, i sammanhang varmed den nuvarande överingenjörstjänsten vid Trollhätte kraftverk skulle indragas.

Innan jag emellertid närmare ingår på dessa olika spörsmål, må i största korthet beröras tillkomsten av och huvudprinciperna för nuvarande avlöningsbestämmelser för de tjänstemän vid statens vattenfallsverk, varom i detta sammanhang är fråga.

Nuvarande
avlöningsbe-
stämmelser.

För tjänstemän vid statens vattenfallsverk utfärdades avlöningsreglemente den 29 augusti 1913, och avsåg detta reglemente befattningshavare vid Trollhätte kanalverk, Trollhätte kraftverk och Trollhätte räkningsavdelning.

Sedan Södertälje kanalverk förvärvats av staten, erhöles genom kungl. kungörelse den 16 oktober 1914 vissa paragrafer av nämnda reglemente ändrad lydelse, i ändamål att reglementet skulle bliva tillämpligt jämväl å befattningshavare vid sist omnämnda kanalverk.

Vidare hava genom kungl. kungörelse den 18 juni 1915 företagits vissa ytterligare ändringar i reglementet på grund av tillkomsten av Porjus och Älvkarleby kraftverk.

Sedan till följd av utvidgningen av Trollhätte kanal nya befattningar vid detta kanalverk blivit erforderliga samt en kanalinspektorsbefattning av 3:e graden därstädes ansetts böra utbytas mot en dylik

av 2:a graden, hava slutligen genom kungl. kungörelse den 29 juni 1917 en del paragrafer i reglementet erhållit ändrad lydelse.

Då befattningshavarna vid de nytillkomna verken inordnats i samma avlöningsklasser som motsvarande tjänstemän vid Trollhätteverken, äro samtliga ordinarie befattningshavare vid statens vattenfallsverk att anse såsom reglerade vid samma tidpunkt eller år 1913.

Erinras må emellertid, att jämlikt beslut vid 1917 års riksdag vissa lägre befattningshavare vid statens vattenfallsverk, nämligen montörer och maskinister av 2:a graden, ävensom övriga befattningshavare, vilka i fast avlöning åtnjuta högst 1,260 kronor, tillerkänts tillfälliga lönetillägg för vartdera året 1917 och 1918 enligt grunder, som finnas återgivna å sid. 16 i kommissionens förenämnda betänkande.

I förbigående torde böra påpekas, att vattenfallsstyrelsen, vilken utgör centralmyndighet för statens vattenfallsverk, för närvarande endast är provisoriskt organiserad och att förslag till definitiv organisation av detta ämbetsverk är under utarbetande. Vid nu angivna förhållande har frågan om löneroglering för vattenfallsstyrelsen icke ansetts böra i detta sammanhang upptagas till behandling.

Överingenjören vid Trollhätte kraftverk, vilken förordnas på viss tid, intager i förhållande till övriga tjänstemän vid verket en särställning i avlöningshänseende, och torde jag bliva i tillfälle att i det följande närmare redogöra för dennes avlöningsförmåner.

Till övriga tjänstemän utgår fast avlöning, fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, enligt viss uti § 2 av avlöningsreglementet angiven skala.

Utöver den fasta avlöningen åtnjuter tjänsteman, enligt § 10 i reglementet, antingen fri bostad eller ersättning därför, och må därvid ersättningsbeloppen beräknas till minst 15 och högst 30 procent av den fasta avlöningen allt efter den ort där vederbörande är placerad och i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställda grunder, dock med iakttagande därav att beloppet av nämnda ersättning ej får överstiga 1,500 kronor.

Med fri bostad in natura är förenad förmånen av fritt bränsle samt i allmänhet fri elektrisk belysning.

Genom Kungl. Maj:ts skrivelse till vattenfallsstyrelsen den 14 december 1917 angående grunder för utgående av bostadsersättning m. m. för tjänstemän vid statens vattenfallsverk är dylik ersättning bestämd till respektive 20, 25 eller 30 procent av den fasta avlöningen, dock högst med 1,500 kronor för år, allt efter den ort där veder-

börande är placerad och i enlighet med viss i grunderna angiven gruppindelning av orterna.

På grund av bestämmelse i § 11 av gällande reglemente kunna tjänstemän med fast slutavlöning av högst 3,400 kronor å ort, där de allmänna levnadskostnaderna äro särskilt höga, tillerkännas dyrortstillägg, utgående enligt av Kungl. Maj:ts fastställda grunder, med högst 15 procent av dem tillkommande fasta avlöning. Dyrortstillägg för därtill berättigad tjänsteman vid Porjus kraftverk utgår dock med lägst 360 kronor om året.

Uti Kungl. Maj:ts förenämnda skrivelse den 14 december 1917 hava meddelats jämväl de närmare bestämmelserna angående dyrortstillägg, och har därvid tillägget bestämts för Porjus till 15 procent, dock lägst 360 kronor, samt för andra dyrorter till 15 eller 10 procent (Trollhättan 10 procent) av den fasta avlöningen, allt för därtill berättigade tjänstemän. Vid uppgörande av nämnda dyrortsgruppering har så vitt möjligt iakttagits, att orter vid statens vattenfallsverk, som tillika äro post- eller telegraforter, hänförts till samma dyrortsgrupp som vid de sistnämnda verken.

Utöver nämnda avlöningsförmåner förekomma därjämte vissa andra ersättningar eller naturaförmåner till särskilda grupper av tjänstemän, såsom provision å bogseringsavgifter åt personal å kanalverk tillhörig bogserbåt, uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning åt en del lägre befattningshavare vid statens vattenfallsverk o. d.

I sådant hänseende må ock uppmärksammas, att, enligt andra stycket av § 15 i reglementet, till maskinskötare och vakter vid kanalverk samt montörer och vakter vid kraftverk, vilka sysselsättas med arbete, fallande utanför deras vanliga arbetsområde, må utbetalas särskild ersättning med det belopp, varmed arbetsförtjänsten, beräknad enligt fastställda ackordspris, kan komma att överskjuta den för samma personal bestämda ordinarie avlöning.

Uti § 19 av gällande avlöningsreglemente är föreskrivet, att samtliga ordinarie tjänstemän vid statens vattenfallsverk — undantagandes överingenjören vid Trollhätte kraftverk, beträffande vilken särskilda bestämmelser meddelats — äro underkastade lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension. För ifrågavarande tjänstemän skola i sådant hänseende enligt berörda paragraf av reglementet beräknas särskilda pensionsunderlag med vissa angivna belopp.

Då jag nu går att framlägga förslag till löneförbättring för tjänstemän vid statens vattenfallsverk och vad därmed äger samband, tillåter

Allmänna
synpunkter.

jag mig först att beträffande de allmänna synpunkter, som varit för mig bestämmande vid den nu ifrågasatta tillfälliga löneregleringen, hänvisa till vad jag i sådant hänseende förut denna dag anfört vid behandlingen av motsvarande fråga rörande statens järnvägar. Av skäl, som i nämnda yttrande närmare utvecklats, har jag ej ansett mig kunna annat än undantagsvis ifrågasätta ändringar i kommissionens förslag.

Vad nu särskilt statens vattenfallsverk beträffar torde jag få i huvudsak följa den framställning, som lämnats av kommissionen uti dess ifrågavarande betänkande, varvid jag dock tillika upptager till behandling de särskilda förslag, som av vattenfallsstyrelsen gjorts uti förenämnda skrivelser den 12 mars och den 6 april 1918. Däremot har jag icke ansett mig böra annat än i vissa punkter redogöra för styrelsens förberörda utlåtande den 6 april 1918 över kommissionens förslag, utan tillåter jag mig i övrigt hänvisa till utlåtandet, vilket torde få såsom bilaga åtfölja det i detta ärende förda protokoll.

Det förslag till förbättrade avlöningar för tjänstemän vid statens vattenfallsverk, som av kommissionen nu framlagts, avser dels utsträckning av rätten till dyrortstillägg, dels reglering av de fasta avlöningarna dels ock förhöjning av de fasta pensionsunderlagen.

Ortstillägg.

Såsom förut är nämnt kunna jämlikt § 11 av avlöningsreglementet tjänstemän med fast slutavlöning av högst 3,400 kronor å ort, där de allmänna levnadskostnaderna äro särskilt höga, tillerkännas dyrortstillägg, utgående enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, med högst 15 procent av dem tillkommande fasta avlöning. Dyrortstillägg för därtill berättigad tjänsteman vid Porjus kraftverk utgår dock med högst 360 kronor om året.

Kommissionen.

Kommissionen har framhållit, hurusom vid statens vattenfallsverk, likasom vid vissa övriga av nu omhandlade verk, de högre avlönade befattningshavarna hittills varit helt och hållet uteslutna från rätten att komma i åtnjutande av ortstillägg.

På sätt i den allmänna delen av kommissionens betänkande framhållits, har kommissionen ansett, att rätten till dyrortstillägg bör tillkomma varje befattningshavare, som är placerad å dyrort, oavsett den med hans tjänst förenade avlöning. Detta kommissionens uttalande avser även befattningshavare vid statens vattenfallsverk med undantag av

överingenjören vid Trollhätte kraftverk, vilkens avlöning utgår efter särskilda grunder.

Att emellertid utan vidare låta de nuvarande bestämmelserna rörande dyrortstillägg vid statens vattenfallsverk gälla jämväl för befattningshavare med högre fast slutavlöning finner kommissionen dock icke låta sig göra, när i sådant fall, på grund av frånvaron av bestämmelser rörande maximibelopp för dyrortstillägg, dylikt tillägg skulle i vissa fall komma att vid statens vattenfallsverk utgå med högre belopp än vid de övriga verk, som äro föremål för kommissionens behandling. Vissa begränsningar av dyrortstilläggens belopp anser kommissionen fördensskull böra föreskrivas. I anslutning till vad i sådant hänseende finnes stadgat vid telegrafverket, synes kommissionen lämpligen ortstillägg ej böra beräknas å högre belopp än 3,000 kronor för manlig tjänsteman och 1,500 kronor för kvinnlig tjänsteman. Dyrortstillägget skulle alltså icke komma att överstiga, vad manlig tjänsteman beträffar, 300 kronor å ort med 10 procent och 450 kronor å ort med 15 procent tillägg, samt, vad angår kvinnlig befattningshavare, respektive 150 och 225 kronor.

Införandet av en dylik maximibegränsning — yttrar kommissionen vidare — skulle visserligen, vad de för närvarande med dyrortstillägg förenade befattningarna angår, komma att något minska beloppet av sådant tillägg vid en fast avlöning av 3,400 kronor för manlig befattningshavare (driftverkmästare och instrumentmakare) och av 1,650 kronor för kvinnlig befattningshavare (kontorsskrivare). Kommissionen anser emellertid detta förhållande sakna betydelse, då ifrågavarande befattningshavare, på sätt i det följande kommer att angivas, enligt kommissionens förslag skulle erhålla förhöjning i den fasta avlöningen, varigenom nyssberörda minskning mer än väl komme att uppvägas. Därjämte fäster kommissionen uppmärksamheten däpå, att icke någon av de nuvarande innehavarna av ifrågavarande befattningar vid 1919 års ingång skulle enligt hittills gällande avlöningsreglemente hava uppnått de nyssberörda avlöningsbeloppen, vilka för närvarande utgöra slutavlöning i vederbörande tjänstegrad.

I fråga om bestämmelsen angående särskilt minimibelopp för dyrortstillägg vid Porjus kraftverk innebär kommissionens förslag icke någon ändring i förhållande till vad nu i sådant hänseende gäller, utan skulle dyrortstillägget därstädes fortfarande utgå med lägst 360 kronor för år räknat.

Vattenfallsstyrelsen har i sitt utlåtande över kommissionens be-
tänkande icke gjort annan erinran mot nämnda förslag i fråga om

Vattenfalls-
styrelsen.

dyrortstillägg än att styrelsen framhållit såsom sin mening, att dyrortstillägget för tjänstemän vid Porjus kraftverk snarare borde sättas högre än det av kommissionen föreslagna kallortstillägget för tjänstemän vid statens järnvägar å bandelen Gällivare—Riksgränsen; och har vattenfallsstyrelsen hemställt om åtgärder i sådant syfte.

Departementsschefen.

Såsom jag redan vid behandlingen av lönerogleringsfrågorna vid postverket och telegrafverket framhållit, ansluter jag mig till kommissionens förslag, att dyrortstillägg må tillkomma jämväl högre avlönad personal, som tjänstgör å dyrort. Ävenledes finner jag mig kunna tillstyrka, att vid statens vattenfallsverk dyrortstilläggets belopp begränsas sålunda, att ortstillägget ej må beräknas å högre fast avlöning än 3,000 kronor för manlig tjänsteman och 1,500 kronor för kvinnlig tjänsteman, varigenom överensstämmelse skulle vinnas med vad i sådant hänseende gäller vid postverket och telegrafverket.

Såsom förut är nämnt, utgår för närvarande dyrortstillägg för därtill berättigad tjänsteman vid Porjus kraftverk med lägst 360 kronor för år räknat. Nämda anordning har tillkommit i syfte att bereda en del lägre avlönade befattningshavare vid Porjus en särskild förmån, motsvarande i viss mån vid statens järnvägar utgående kallortstillägg. Då jag förut hemställt om höjning med 120 kronor om året av nu utgående kallortstillägg för järnvägspersonal å bland annat linjen Gällivare—Porjus, anser jag mig böra föreslå, att vattenfallsstyrelsens nyssberörda hemställan om förhöjt dyrortstillägg till statens vattenfallsverks personal i Porjus må i så måtto bifallas, att dyrortstillägget därstädes bestämmes skola utgå med lägst 480 kronor.

Bostadsersättning

I fråga om ersättning för bostad och bränsle har kommissionen icke föreslagit någon ändring av nu gällande bestämmelser. Däremot har vattenfallsstyrelsen uti sitt utlåtande över kommissionens betänkande föreslagit en höjning av det nu bestämda och av kommissionen sålunda bibehållna maximibeloppet av dylik ersättning, 1,500 kronor, till 1,800 kronor.

Då emellertid, enligt vad för mig av kommissionen påpekats, genom en dylik förhöjning de högre avlönade befattningshavarna vid statens vattenfallsverk — särskilt de, som äro placerade å billigare orter — skulle komma att i sammanlagd avlöning bliva väsentligt gynnsammare ställda än motsvariga befattningshavare inom andra verk, särskilt statens järnvägar, har jag med de utgångspunkter, som varit

bestämmande vid förevarande löneroglering, icke ansett mig kunna biträda vattenfallsstyrelsens ifrågavarande förslag.

Jag övergår nu till frågan om reglering av de fasta avlöningarna för tjänstemän vid statens vattenfallsverk. Fast avlöning.

Den fasta avlöningen för *vakt* vid statens vattenfallsverk utgör för närvarande lägst 900 kronor med förhöjningar efter respektive 2, 4, 6 och 8 år till 960, 1,020, 1,140 och 1,260 kronor, vartill kommer fri bostad eller hyresersättning samt i förekommande fall dyrortstillägg. Vakt.

Vidkommande dessa tjänstemän vid statens vattenfallsverk erinrar kommissionen till en början därom, att enligt kommissionens i den allmänna delen av dess betänkande uttalade mening de lägsta tjänstemannagrupperna inom samtliga de verk, varom i detta sammanhang är fråga, böra så vitt möjligt i avlöningshänseende likställas. Kommissionen.

För vinnande av nyss antydda likställighet har kommissionen ansett den fasta avlöningen för vakt, med någon omläggning av avlöningsskalan, böra sättas till i begynnelsen 1,275 kronor med förhöjningar till 1,350, 1,425, 1,500 och 1,650 kronor.

Det sammanlagda beloppet av fast avlöning och hyresersättning samt i förekommande fall dyrortstillägg skulle alltså — påpekar kommissionen — för vakt vid statens vattenfallsverk komma att uppgå till å billigaste ort lägst 1,530 kronor och högst 1,980 kronor och å dyraste ort (med inräknande av 15 procent dyrortstillägg men utan avseende å det vid Porjus utgående minimibeloppet) lägst 1,848: 75 kronor och högst 2,392: 50 kronor.

Vid jämförelse med motsvarande av kommissionen föreslagna och av mig tillstyrkta avlöningsbelopp för den s. k. stationskarlsgruppen vid statens järnvägar, nämligen

å billigaste ort lägst 1,530 kronor och högst 1,980 kronor, och å dyraste ort (med dyrortstillägg) lägst 1,885 kronor och högst 2,410 kronor,

finner kommissionen, att motsvarande avlöningsbelopp vid de bägge verken visa en så pass god överensstämmelse, som torde vara möjlig med hänsyn till de olikartade grunderna för avlöningens utgående.

Med hänsyn till den föreslagna förhöjningen av den fasta avlöningen ävensom för vinnande av större överensstämmelse med övriga

kommunikationsverk har det syntts kommissionen lämpligt att, med bibehållande av fyra avlöningsförhöjningar, utsträcka längden av perioderna för erhållande av dylik förhöjning till 3 år, så att slutavlöningen skulle erhållas efter 12 år. Kommissionen fäster i detta sammanhang uppmärksamheten därå, att beträffande förmän av 3:e graden, vilka för närvarande åtnjuta lägre fast slutavlöning än som nu föreslagits för vakter, redan tillämpas 3-årsperioder för avlöningsförhöjning.

Departement-
schefen.

Den av kommissionen nu föreslagna avlöningsskalan för ifrågasvarande vakter 1,275, 1,350, 1,425, 1,500 och 1,650 kronor synes mig lämplig med den utgångspunkt, som varit grundläggande vid förevarande lönereglering; och har jag på de av kommissionen anförda skäl icke funnit något att erinra mot bestämmandet av perioderna för avlöningsförhöjning till tre år för var och en.

Maskin-
skötare.
Förman av
3:e graden.
Kvinnlig
kontors-
skrivare.

Kommissionen.

Den närmast högre graden över vakt intages för närvarande av *maskinsköturen* vid Trollhätte kanalverk. Denne befattningshavare, som är ensam i sin grad och närmast är ansvarig för det i kanalen arbetande mudderverket, anser kommissionen innehava en med förman av 3:e graden nära likvärdig befattning, varför det syntts kommissionen lämpligt att hänföra maskinsköturen till samma grupp som nämnda förmän.

Den fasta avlöningen utgör för närvarande för *förman av 3:e graden* 1,020 kronor med förhöjningar till 1,140, 1,260, 1,380 och 1,500 kronor. Med utgångspunkt från den för vakt föreslagna nya löneskalan har kommissionen ansett den fasta begynnelseavlöningen till maskinsköturen samt förmän av 3:e graden böra sättas till 1,350 kronor, vilken avlöning sedermera skulle kunna höjas till respektive 1,425, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor.

Kvinnlig kontorsskrivare åtnjuter nu en fast avlöning av 1,140, 1,260, 1,380, 1,500 och 1,650 kronor. Då denna grupp av kvinnliga befattningshavare i sig innefattar såväl egentliga skrivbiträden som biträden med högre kvalificerat arbete, har kommissionen ansett dessa kontorsskrivare närmast vara att jämföra med kvinnliga bokhållare och kontorsskrivare vid telegrafverket. Med hänsyn till de avlöningar, kommissionen funnit sig böra föreslå för nämnda befattningshavare vid telegrafverket, kunna de kvinnliga kontorsskrivarna vid statens vattenfallsverk, enligt kommissionens mening, icke beredas högre avlöning än som nyss ifrågasatts för maskinskötare och förmän

av 3:e graden, eller enligt avlöningsskalan 1,350, 1,425, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor.

Kommissionen har föreslagit, att maskinskötare, förman av 3:e graden och kvinnlig kontorsskrivare skulle sammanföras till en avlöningsgrupp med fast avlöning av lägst 1,350 kronor och högst 1,800 kronor jämte fri bostad eller ersättning därför. Förslaget i denna del synes mig icke giva anledning till någon tvekan, utom vad avser de kvinnliga kontorsskrivarna. Såsom kommissionen påpekat, utföra nämligen vissa av dem högre kvalificerat arbete, något som borde kunna hava föranlett tillmätande åt dem av en något högre avlöning än som nu skett. Då emellertid till denna grupp av kvinnliga befattningshavare även hänföres personer, som äro att jämföra med vanliga skrivbiträden, torde för närvarande avlöningen till gruppen, såsom helhet betraktad, icke kunna sättas högre än kommissionen ifrågasatt. Vattenfallsstyrelsen har dock förklarat sig ännu i sammanhang med en blivande omorganisation föreslå en uppdelning av kontorsskrivargraden, varigenom större rättvisa i avlöningshänseende skulle kunna göras gent emot dem, som utföra ett högre kvalificerat arbete.

Departementschefen.

Enligt nu gällande avlöningsreglemente äro för *förman av 2:a graden* och *maskinist av 2:a graden* fastställda följande fasta avlöningssatser: 1,140, 1,260, 1,380, 1,500 och 1,650 kronor. För dessa befattningshavare anser jag, i överensstämmelse med vad kommissionen föreslagit, den fasta avlöningen kunna sättas till 1,425 kronor med förhöjningar till 1,500, 1,650, 1,800 och 1,950 kronor.

Förman av 2:a graden.
Maskinist av 2:a graden.

Montör och *förman av 1:a graden* tillhöra enligt avlöningsreglementet olika avlöningsgrupper med fast avlöning av för *montör* 1,260, 1,380, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor samt för *förman av 1:a graden* 1,380, 1,500, 1,650, 1,800 och 1,950 kronor. Genom de vid 1917 års riksdag för *montörer* beviljade tillfälliga lönetilläggen hava emellertid dessas sammanlagda avlöning kommit att uppgå till samma eller nära motsvarande avlöningsbelopp som gälla för *förmän av 1:a graden*.

Montör.
Förman av 1:a graden.
Befälhavare u bogserbåt.

Kommissionen erinrar, att den nyss angivna tillfälliga förhöjningen av avlöningen för *montörer* särskilt föranletts av svårigheten att med dittillsvarande avlöningar kunna till ifrågavarande, för kraftverksdriftens behöriga gång viktiga befattningar förvärva personer med erforderliga kvalifikationer ävensom risken av att icke kunna behålla i tjänst de kompetenta befattningshavare man lyckats anställa. Dessa

Kommissionen.

omständigheter hava jämväl av kommissionen ansetts starkt tala för att vid förevarande reglering montörerna beredas sådan ställning i avlöningshänseende, att de antydda olägenheterna så vitt möjligt må varda undanröjda. I sådant hänseende har det syntts kommissionen, som skulle den vid beviljandet av det tillfälliga lönetillägget vidtagna åtgärden, att, praktiskt taget, jämnställa montörer med förmän av 1:a graden vara lämplig. Då nu för dessa senare den fasta avlöningen enligt kommissionens förmenande bör uppflyttas med en avlöningssklass, skulle alltså avlöningen för såväl ifrågavarande förmän som även montörer bliva 1,500 kronor med förhöjningar till 1,650, 1,800, 1,950 och 2,100 kronor.

Vattenfalls-
styrelsen.

Mot kommissionens förslag i vad det avser förmän av 1:a graden har vattenfallsstyrelsen anmärkt följande:

»Den sammanpressning av avlöningsskalan, som åstadkommits därigenom att de lägre tjänstemännen erhållit proportionsvis större avlöningsförbättringar än de högre, har medfört, att skillnaden i avlöning mellan förmän av 1:a och 2:a graden blivit alltför liten. Denna skillnad är för närvarande 240 kronor i lägsta och 300 kronor i högsta klassen, men skulle enligt kommissionens förslag reduceras till 75 kronor i lägsta och 150 kronor i högsta klassen. Till förmän av 1:a graden hänföras bogserbåtsbefälhavare, slussmästare, verkmästare och trädgårdsmästare, under det att till förmän av 2:a graden hänföras bogserbåtsmaskinist, motorbåtsförare och förrådsförman. Med hänsyn till den befälsställning, som tillkommer förmän av 1:a graden, synes det nödvändigt att höja den fasta avlöningen för denna befattning till lägst 1,650 och högst 2,400 kronor.»

Departement-
chefen.

Vad vattenfallsstyrelsen sålunda framhållit i fråga om den relativt obetydliga skillnaden i avlöning mellan förmän av 1:a och 2:a graden enligt kommissionens förslag, synes mig vara av särskild betydelse beträffande förhållandet mellan, å ena sidan, befälhavare å bogserbåt (förmän av 1:a graden) och, å andra sidan, maskinist å sådan båt (förmän av 2:a graden), när den förre intager en verklig befälsställning gentemot den senare. I fråga om övriga förmän av 1:a graden förekommer däremot icke något dylikt direkt förmanskap i förhållande till förmän av 2:a graden.

Då även i övrigt bogserbåtsbefälhavare torde få anses stå på ett annat plan än övriga förmän av 1:a graden, har jag icke tvekat föreslå, att ifrågavarande befattning må utbrytas ur gruppen förmän av 1:a graden

samt att för befattningen må bestämmas den av vattenfallsstyrelsen föreslagna avlöningsskalan 1,650, 1,800, 1,950, 2,100 och 2,400 kronor.

Beträffande övriga förmän av 1:a graden samt montörer anser jag mig ej böra ifrågasätta ändring i kommissionens förslag, innefattande en fast avlöning av lägst 1,500 och högst 2,100 kronor.

För närvarande utgöra de fasta avlöningarna
 för *reparationsmästare* och *maskinist av 1:a graden*: 1,650, 1,800, 1,950, 2,100 och 2,400 kronor;
 för *bokhållare av 2:a graden*, *övermontör* och *stationsmästare*: 1,800, 1,950, 2,100, 2,400 och 2,700 kronor;
 för *bokhållare av 1:a graden*: 2,100, 2,400, 2,700 och 3,000 kronor;
 samt
 för *driftverkmästare* och *instrumentmakare*: 2,400, 2,700, 3,000 och 3,400 kronor.

*Reparations-
mästare.
Maskinist av
1:a graden.
Bokhållare.
Driftverk-
mästare.
Instrument-
makare.*

För samtliga dessa befattningshavare har kommissionen funnit avlöningarna böra så förhöjas, att en förskjutning sker med en avlöningsskala inom varje grupp utan rubbning i övrigt av nuvarande avlöningsskala. Till följd härav skulle begynnelse- och slutavlöningarna komma att bli

Kommissionen.

för *reparationsmästare* och *maskinist av 1:a graden*: 1,800 respektive 2,700 kronor;

för *bokhållare av 2:a graden*, *övermontör* och *stationsmästare*: 1,950 respektive 3,000 kronor;

för *bokhållare av 1:a graden*: 2,400 respektive 3,400 kronor; och
 för *driftverkmästare* och *instrumentmakare*: 2,700 respektive 3,800 kronor.

I fråga om sitt förslag i denna del yttrar kommissionen:

»En dylik avlöningsförbättring är, enligt vad för kommissionen med styrka framhållits, särskilt beträffande de tekniska befattningarna så mycket mera påkallad som det visat sig vara förenat med stora svårigheter att för dessa ansvarsfulla befattningar förvärva och där få behålla lämpliga personer. Med nuvarande stora tekniska och kommersiella uppsving, icke minst inom det elektrotekniska området, hava nämligen de dugligare bland ifrågavarande befattningshavare varit synnerligen eftersträfvade från enskilt håll och därvid erbjudits jämförelsevis höga avlöningar.

Vad bokhållarebefattningarna beträffar, är att märka, att dessa befattningar icke kunna ställas på samma avlöningsplan med lika-

benämnda befattningar vid statens järnvägar. I olikhet mot vad förhållandet är inom statens järnvägar finnas nämligen för utförande av kontorsarbete vid statens vattenfallsverk icke några lägre ordinarie manliga tjänstemän än bokhållare. Till följd härav är ock det särskilt vissa bokhållare av 2:a graden vid sistnämnda verk åliggande arbetet av relativt enkel beskaffenhet och ingalunda jämförligt med det som utföres av tjänstemän i bokhållaregraden vid statens järnvägar, för vilken sistnämnda befodringsgrad erfordras högre tjänstemannakompetens.»

Departement-
schefen.

De av kommissionen antydda svårigheterna att under nuvarande förhållanden kunna särskilt för tekniska befattningar av mera ansvarsfull art förvärva och där bibehålla dugliga personer synas mig tillfullo motivera de föreslagna förhöjningarna för ifrågavarande befattningshavare.

Vad kommissionen anfört i fråga om bokhållarbefattningarna vid statens vattenfallsverk synes mig ådagalägga, att avlöningarna för dessa blivit lämpligen avvägda i kommissionens förslag.

Kontrollör.
Kassör.
Revisor.
Kanal-
inspektör.
Kommissionen.

Kontrollör, kassör, revisor och kontrollinspektör ävensom *kanalinspektör av 2:a graden* tillhöra enligt gällande avlöningsreglemente en och samma avlöningsgrupp och åtnjuta en fast begynnelseavlöning av 3,000 kronor med förhöjningar till 3,400, 3,800 och 4,200 kronor.

Samtliga dessa befattningshavare, undantagandes kanalinspektör av 2:a graden, hava synts kommissionen böra komma i åtnjutande av förhöjning, motsvarande en avlöningsklass, och sålunda erhålla en begynnelseavlöning av 3,400 kronor och en slutavlöning av 4,600 kronor eller samma fasta avlöning, som nu är bestämd för *kanalinspektör av 1:a graden*. Med den sålunda exempelvis för kontrollör vid statens vattenfallsverk föreslagna avlöningen skulle, enligt vad kommissionen påpekar, denne befattningshavare komma att ställas i en mellangrad mellan kontrollör och förste kontrollör vid postverket, respektive kontrollör av 2:a och 1:a lönegraden vid telegrafverket med de av kommissionen för dessa tjänstemän ifrågasatta avlöningarna.

Beträffande kanalinspektörer av 2:a och 1:a graden har kommissionen däremot icke ansett sig kunna i vidare mån, än vad som skulle bliva en följd av utsträckningen av rätten till ortstillägg, föreslå någon förhöjning av nu till dem utgående avlöningar. Till denna sin uppfattning förklarar sig kommissionen hava kommit efter företagna undersökningar vid särskilda kanalstationer rörande dessa tjänstemäns åligganden och deras med befattningarna förenade ansvar. I fråga

om dessa tjänster, vilka enligt kommissionens mening icke kräva någon högre teoretisk utbildning, har det nämligen synts kommissionen, som om de i varje fall icke kunna ställas framför stationsföreståndarbefattningar å medelstora stationer vid statens järnvägar. Då till kanalinspektorer nu utgående avlöningar icke understiga vad kommissionen föreslagit för dylika föreståndarbefattningar, har kommissionen ansett kanalinspektorerna böra bibehållas vid sina nuvarande fasta avlöningsbelopp.

Vattenfallsstyrelsen, som ansett att kommissionen icke tillbörligt uppskattat det arbete och det ansvar, som påvilar kanalinspektorerna, har hemställt om höjning även av dessa befattningshavares fasta avlöning. Vattenfallsstyrelsen.

För egen del anser jag mig böra ansluta mig till kommissionens förslag jämväl i fråga om kanalinspektorerna. Med allt erkännande av kanalinspektorernas verksamhet har jag nämligen icke kunnat undgå att giva kommissionen rätt därutinnan, att kanalinspektorsbefattningarna icke kunna ställas framför stationsföreståndartjänster å medelstora stationer vid statens järnvägar. Med de avlöningar, som enligt det förut denna dag av mig framlagda förslaget skulle utgå å sistnämnda stationsföreståndarbefattningar, lär det fördenskull icke vara möjligt att utan frångående av grunderna för den provisoriska regleringen tillerkänna kanalinspektorerna högre avlöning än kommissionen tänkt sig. Mot kommissionens förslag beträffande övriga nu ifrågavarande befattningshavare har jag icke heller något att erinra. I departementschefen.

Innan jag fortsätter behandlingen av kommissionens förslag beträffande avlöningen till övriga befattningshavare, torde jag få framlägga till prövning frågan om ändrad tjänsteställning för distriktsingenjören vid Trollhätte kraftverks huvudstation samt kanalingenjören vid Trollhätte kanalverk. Vissa ingenjörers tjänsteställning.

Uti sin förenämnda skrivelse den 12 mars 1918 har vattenfallsstyrelsen nämligen föreslagit, att distriktsingenjören vid huvudstationen i Trollhättan samt kanalingenjören måtte hänföras till en högre avlöningsgrupp än de nu intaga. Vattenfallsstyrelsen.

I sådant hänseende har styrelsen anfört följande:

Enligt gällande avlöningsreglemente vore befattningen såsom distriktsingenjör vid huvudstationen vid Trollhätte kraftverk lägre av-

- lönad än befattning såsom distriktsingenjör utom huvudstation. Avsättningen av elektrisk energi inom Trollhättedistriktet och särskilt å industriområdet vid Stallbacka hade emellertid numera tagit en betydligt större omfattning än som hade kunnat förutses vid tidpunkten för avlöningsreglementets fastställande. Det arbete, som åligger distriktsingenjören i Trollhättan, hade därigenom blivit väsentligt mera krävande och så viktigt för kraftverket, att ifrågavarande befattning nu måste anses fullt jämförlig med de övriga distriktsingenjörsbefattningarna och följaktligen borde avlönas lika som dessa.

Vid Trollhätte kanalverk funnes i avlöningsreglementet upptagen en kanalingenjörsbefattning med samma fasta avlöning som stadgats för distriktsingenjör vid huvudstationen vid Trollhätte kraftverk, d. v. s. lägst 4,200 och högst 5,500 kronor, under det att samtliga övriga ordinarie ingenjörer vid statens vattenfallsverk, utom överingenjörerna, hade i fast avlöning lägst 4,600 och högst 6,000 kronor. Arbetsördan för den högre tekniska personalen vid kanalverket hade emellertid på senaste tiden vuxit betydligt, dels genom upplåtandet för trafik av kanalen i dess ombyggda skick, dels på grund av den synnerligen kraftiga utvecklingen av industri- och egnahemsområdena vid Trollhättan, vilkas förvaltning och utrustande med vägar, avloppsledningar, järnvägsspår m. m. ombesörjdes av kanalverkets personal. Då härtill komme, att kanalingenjören skulle vara överingenjörens närmaste man och ställföreträdare, funne styrelsen ifrågavarande befattning numera vara så ansvarsfull och krävande, att den borde i avlöningshänseende jämföras med överingenjörssassistent- och driftingenjörsbefattningarna vid kraftverket.

Departement-
schefen.

Då nuvarande avlöningar till distriktsingenjören vid huvudstationen i Trollhättan samt till kanalingenjören på sin tid bestämdes, antogs dessa befattningshavare icke kunna i tjänsteställning jämföras med övriga nu omförmälda ingenjörer utan bestämdes avlöningen för de förra något lägre än dessa senare. Såsom framgår av vattenfallsstyrelsens föreliggande framställning, hava emellertid förhållandena utvecklats sig därhän, att i avseende å såväl omfattningen av tjänsteåligganden som det med befattningarna förenade ansvar distriktsingenjören i Trollhättan och kanalingenjören numera erhållit en väsentligt mera krävande ställning än som tidigare kunnat förutses.

Vid nu angivna förhållande och då kommissionen i förberörda utlåtande den 6 april 1918 förklarar sig icke vilja motsätta sig styrelsens ifrågavarande förslag, har jag ansett mig böra tillstyrka, att

distriktsingenjör vid huvudstation och kanalingenjör må hänföras till samma avlöningsgrupp som överingenjörsassistent, driftingenjör och distriktsingenjör utom huvudstation.

För att nu övergå till frågan om själva avlöningsbeloppen för hithörande tjänstemän må erinras, att de fasta avlöningarna för närvarande utgöra

för *kanalingenjör, distriktsingenjör vid huvudstation* 4,200 kronor med förhöjningar till 4,600, 5,000 och 5,500 kronor samt

för *överingenjörsassistent, driftingenjör och distriktsingenjör utom huvudstation*, med vilka jämväl *kontorschefen* likställts, 4,600 kronor med förhöjningar till 5,000, 5,500 och 6,000 kronor;

och gäller för samtliga ifrågavarande tjänstemän, att förhöjningarna inträda efter respektive 5, 10 och 15 år.

Då jag nu går att redogöra för kommissionens förslag beträffande avlöningarna till dessa befattningshavare, tillåter jag mig dock förutskicka den anmärkningen, att kommissionen vid avgivandet av sitt betänkande utgick från den förutsättningen att distriktsingenjör vid huvudstation och kanalingenjör fortfarande skulle bibehållas i en lägre avlöningsgrupp än de övriga ifrågavarande ingenjörerna.

Kommissionen yttrar rörande de nu omhandlade tjänstemännen uti betänkandet följande:

»Då ifrågavarande befattningshavare torde, vad slutavlöningarna angår, få anses redan vid avlöningsreglementets fastställande blivit jämförelsevis väl tillgodosedda, har kommissionen icke för det närvarande tilltrött sig att i avseende å dessa slutavlöningar ifrågasätta någon uppflyttning till högre avlöningsklasser. Genom den föreslagna utsträckningen av dyrortstillägget att omfatta jämväl dessa tjänstemän, skulle emellertid de befattningshavare, som äro placerade på dyrort, komma i åtnjutande av avlöningsförbättring med 300 respektive 450 kronor, allt efter ortens dyrhetsförhållanden. Men om också dessa tjänstemän skulle kunna bibehållas vid sina nuvarande fasta slutavlöningar, är dock att framhålla svårigheten att kunna tillgodose statens vattenfallsverks behov av väl kvalificerad ingenjörspersonal. I fråga om dylik personal gäller nämligen detsamma som förut är sagt angående montörer m. fl., nämligen att stark konkurrens med den enskilda industrien råder om duglig tekniskt utbildad personal, vilket haft till följd att flere befattningshavare vid statens vattenfallsverk lämnat sina anställningar vid verket för att övergå till högre avlönade befattningar i enskild tjänst.

Då härvidlag särskilt de begynnelseavlöningar, som kunna erbjudas

Avlöningen till kanalingenjör, distriktsingenjör, överingenjörsassistent, driftingenjör och kontorschef.

Kommissionen.

vederbörande, torde vara av betydelse, har kommissionen ansett sig böra föreslå, att de nuvarande inom vardera gruppen bestämda lägsta avlöningsklasserna å respektive 4,200 och 4,600 kronor må borttagas och sålunda de fasta begynnelseavlönningarna i stället bliva respektive 4,600 och 5,000 kronor. En följd härav skulle ock bliva, att slutavlöningen komme att uppnås redan efter 10 år, i stället för, såsom nu är förhållandet, först efter 15 år.

Det torde i detta sammanhang böra framhållas, att kommissionen förutsätter, att fortfarande skola utgå de särskilda arvoden, som redan nu äro tillerkända driftingenjörer, som tjänstgöra såsom driftchefer vid Västerås ångkraftstation samt Älvkarleby och Porjus kraftverk, nämligen 1,000 kronor vid vardera av de två förra verken samt 2,000 kronor vid det sistnämnda.»

Uti utlåtandet den 6 april 1918 har emellertid kommissionen såsom en följd av den ifrågasatta sammanslagningen av de bägge avlöningsgrupperna framhållit, att den för den högre gruppen föreslagna avlönings-skalan 5,000, 5,500 och 6,000 kronor jämväl borde gälla distriktsingenjör vid huvudstation och kanalingenjör.

Departement-
schefen.

För samtliga de nu ifrågavarande ingenjörerna, nämligen kanalingenjör, distriktsingenjör såväl vid huvudstation som utom huvudstation, överingenjörsassistent och driftingenjör, ävensom för kontorschefen synes mig, i anslutning till vad kommissionen ifrågasatt, den fasta begynnelseavlöningen vid den provisoriska löneregleringen kunna bestämmas till 5,000 kronor, vilken avlöning skulle höjas till 5,500 kronor efter fem år och till 6,000 kronor efter tio år. Genom den sålunda föreslagna förhöjningen av begynnelseavlöningen är det att hoppas, att staten må erhålla i någon mån ökade möjligheter att i konkurrens med den enskilda industrin kunna i sin tjänst förvärva dugliga ingenjörer. Som emellertid de avlöningar, staten även i sådant fall kan erbjuda, i allmänhet högst väsentligt understiga de avlöningsförmåner personer med mera framstående förmåga kunna betinga sig i enskild tjänst, torde det särskilt beträffande de nu ifrågavarande befattningshavarna vara nödvändigt att kunna i vissa fall tilldela vederbörande en högre avlöning inom den sålunda föreslagna avlöningsskalan än som enligt vanliga regler borde utgå. Till denna fråga återkommer jag i det följande.

Över-
ingenjören
vid Trollhätte
kanalverk.

Överingenjören vid Trollhätte kanalverk åtnjuter för närvarande en fast avlöning av 6,000 kronor med förhöjning efter 5 år till 6,500 kronor och efter 10 år till 7,000 kronor.

Enligt vad kommissionen i betänkandet föreslagit, skulle begynnelseavlöningen höjas en avlöningsklass och sålunda utgå med 6,500 kronor. Den nuvarande fasta slutavlöningen 7,000 kronor synes dock kommissionen kunna bibehållas. I detta hänseende erinrar kommissionen, att slutavlöningen för linjedirektör vid telegrafverket och postdirektör å orter med 10 procent dyrortstillägg enligt kommissionens förslag skulle bliva 8,800 kronor eller samma belopp, vartill ifrågavarande överingenjörs avlöning, med inberäknande av hyresersättning 1,500 kronor samt nu ifrågasatt ortstillägg å 300 kronor, skulle komma att uppgå.

Kommissionen.

Vattenfallsstyrelsen jämför överingenjören vid Trollhätte kanalverk med ban-, maskin- och trafikdirektörer vid statens järnvägar och hemställen, att den fasta avlöningen måtte bestämmas till skalan 6,500, 7,000 och 7,500 kronor, varvid alltså slutavlöningen skulle uppnås efter tio år.

Vattenfallsstyrelsen.

Enligt vad av det sagda framgår hava olika meningar gjorts gällande i fråga om de befattningar inom andra verk, med vilka överingenjörstjänsten vid Trollhätte kanalverk må böra jämföras. Då jag icke ännu härutinnan kunnat bilda mig någon bestämd uppfattning, har jag, för att icke en mera definitiv löneroglering må föregripas, ansett mig böra förorda kommissionens förslag beträffande denne överingenjör, vilket förslag innefattar den lägre slutavlöningen. Den fasta avlöningen skulle alltså bliva 6,500 kronor med förhöjning efter fem år till 7,000 kronor.

Departementschefen.

Av följande tablå framgå beloppen av nuvarande samt av mig nu föreslagna begynnelse- och slutavlöningar å billigaste och dyraste ort för tjänstemän vid statens vattenfallsverk, undantagandes överingenjören vid Trollhätte kraftverk, till vilken jag strax får tillfälle att återkomma.

Tablå öfver nuvarande och av departementschefen föreslagna avlöningar.

Tablå
över nuvarande och föreslagna avlöningar.

Sammanlagda beloppet av fast avlöning och bostadsersättning samt, i förekommande fall, dyrortstillägg dels å ort med 20 % bostadsersättning och dels å ort med 30 % bostadsersättning jämte 15 % dyrortstillägg dock utan hänsyn till det för Porjus bestämda minimibeloppet av dyrortstillägg. (Summorna inom parentes beteckna avlöningens sammanlagda belopp med inräknande av de vid 1917 års riksdag beviljade tillfälliga lönetillägg.)

Befattning	Nuvarande avlöningsbelopp				Av departementschefen föreslagna avlöningsbelopp			
	Billigaste ort		Dyraste ort (annan än Porjus)		Billigaste ort		Dyraste ort (annan än Porjus)	
	Begyn- nelse- avlöning	Slut- avlöning	Begyn- nelse- avlöning	Slut- avlöning	Begyn- nelse- avlöning	Slut- avlöning	Begyn- nelse- avlöning	Slut- avlöning
Överingenjör vid kanalverk	7,200	8,400	7,500	8,500	7,800	8,400	8,450	8,950
Överingenjörssassistent, drift- ingenjör, distriktsingenjör utom huvudstation, kontors- chef	5,520	7,200	5,980	7,500	6,000	7,200	6,950	7,950
Kanalingenjör, distriktsingen- jör vid huvudstation	5,040	6,600	5,460	7,000	6,000	7,200	6,950	7,950
Kanalinspektör av 1:a graden	4,080	5,520	4,420	5,980	4,080	5,520	4,870	6,430
» » 2:a »	3,600	5,040	3,900	5,460	3,600	5,040	4,350	5,910
Kontrollör, kassör, revisor och kontrollinspektör	3,600	5,040	3,900	5,460	4,080	5,520	4,870	6,430
Driftverkmästare, instrument- makare	2,880	4,080	3,480	4,930	3,240	4,560	3,915	5,390
Bokhållare av 1:a graden	2,520	3,600	3,045	4,350	2,880	4,080	3,480	4,870
» » 2:a »								
övermontör, stationsmästare	2,160	3,240	2,610	3,915	2,340	3,600	2,828	4,350
Reparationsmästare, maski- nist av 1:a graden	1,980	2,880	2,393	3,480	2,160	3,240	2,610	3,915
Befälhavare å bogserbåt	1,656	2,340	2,001	2,828	1,980	2,880	2,393	3,480
Förman av 1:a graden	1,656	2,340	2,001	2,828	1,800	2,520	2,175	3,045
Montör	1,512	2,160	1,827	2,610	1,800	2,520	2,175	3,045
	(1,656)	(2,304)	(1,983)	(2,766)				
Maskinist av 2:a graden	1,368	1,980	1,653	2,393	1,710	2,340	2,066	2,828
	(1,512)	(2,124)	(1,809)	(2,549)				
Förman av 2:a graden	1,368	1,980	1,653	2,393	1,710	2,340	2,066	2,828
	(1,464)		(1,757)					
Kontorsskrivare, kvinnlig	1,368	1,980	1,653	2,393	1,620	2,160	1,958	2,565
	(1,464)		(1,757)					
Förman av 3:e graden	1,224	1,800	1,479	2,175	1,620	2,160	1,958	2,610
	(1,344)		(1,609)					
Maskinskötare	1,152	1,656	1,392	2,001	1,620	2,160	1,958	2,610
	(1,284)		(1,535)					
Vakt	1,080	1,512	1,305	1,827	1,530	1,980	1,849	2,393
	(1,224)	(1,584)	(1,461)	(1,905)				

Anm. Enär åtskilliga grupper av befattningshavare icke äro placerade å orter av ovan angivna slag, äro beträffande dessa grupper flera av förestående siffror endast beräknade.

I fråga om överingenjören vid Trollhätte kraftverk, som förordnas allenast för viss tid och åtnjuter avlöning enligt särskilda grunder, har kommissionen icke framlagt något förslag.

Uti förenämnda skrivelse den 6 april 1918 har emellertid vattenfallsstyrelsen gjort framställning om uteslutande ur avlöningsreglementet av nämnda överingenjörsbefattning och uppförande i stället av en befattning såsom *direktör vid statens kraftverksförvaltning*.

*Direktör
vid statens
kraftverks-
förvaltning
Vattenfalls-
styrelsen.*

Styrelsens berörda framställning är av i huvudsak följande lydelse:

»Vattenfallsstyrelsen har för närvarande under utarbetande ett förslag till omorganisation av sin och statens vattenfallsverks förvaltning, betingad av den oerhört kraftiga utveckling denna förvaltning undergått, särskilt i fråga om kraftverkens anläggning och drift. Detta förslag kan dock av flera skäl ännu icke i sin helhet framläggas.

Särskilda omständigheter betinga emellertid att beträffande en befattning, chefen för kraftverksförvaltningen, avlöningsförmånerna redan nu bliva bestämda. Skulle så icke bliva förhållandet, kan nämligen befaras, att den nuvarande innehavaren av befattningen, vilken visat sig på ett utmärkt sätt fylla alla dess krav och vilken skulle bliva synnerligen svår att ersätta, kommer att avgå till den privata företagsamheten.

Chefen för kraftverksförvaltningen eller, som han tidigare benämnts, överingenjören vid vattenfallsstyrelsens elektrotekniska byrå handlägger nämligen under vattenfallsdirektören och vattenfallsstyrelsen alla ärenden, som röra dels drift och underhåll av samtliga kraftverk med dess vidsträckta kraftledningsnät, dels planläggning och utförande av såväl den elektriska utrustningen av kraftstationerna som ock kraftledningar och transformatorstationer. Han sköter jämväl närmast de vidlyftiga och besvärliga underhandlingarna om leveranser av elektrisk energi samt om inköp av vattenfall och samarbete med privata kraftkällor.

Före 1916 års ingång föll på bemälda överingenjörs lott icke de ärenden, som röra Trollhätte kraftverk, vilka ärenden handlades av överingenjören vid Trollhätte kraftverk direkt under vattenfallsdirektören och vattenfallsstyrelsen. Det befanns emellertid för ernående av enhetlighet lämpligt, att vid förutvarande innehavarens av överingenjörsbefattningen vid Trollhätte kraftverk avgång vid årsskiftet 1915—16 förlägga alla kraftverksärenden under den i Stockholm anställda överingenjören för elektrotekniska byrån (numera kraftverksförvaltningen), en anordning, som visat sig synnerligen ändamålsenlig och även för framtiden bör bibehållas.

Befattningen som chef för kraftverksförvaltningen finnes icke upptagen på stat, vadan innehavaren är endast tillfälligt anställd. För att fastare binda befattningens dåvarande innehavare W. Borgquist vid verket hemställde vattenfallsstyrelsen i underdånig skrivelse den 15 maj 1916, att Borgquist måtte förordnas till överingenjör vid Trollhätte kraftverk enligt i gällande avlöningsreglemente för statens vattenfallsverk stadgade bestämmelser, men anmälde tillika sin avsikt att tills vidare bibehålla honom såsom överingenjör vid vattenfallsstyrelsens elektrotekniska byrå i Stockholm, med skyldighet att i likhet med vad från och med den 1 januari 1916 skett handlägga och föredraga jämväl Trollhätte kraftverks ärenden. Med anledning härav hemställde vattenfallsstyrelsen om bemyndigande att åt lämplig ingenjör uppdraga att under den tid, Borgquist bleve av styrelsen förordnad att tjänstgöra såsom överingenjör och chef för styrelsens elektrotekniska byrå, uppehålla de med överingenjörsbefattningen vid Trollhätte kraftverk förenade göromål mot det fixa arvode och de bestämmelser i övrigt, som i kungl. brev den 27 oktober 1915 härför bestämts.

Genom kungl. brev den 26 maj 1916 bifölls denna vattenfallsstyrelsens framställning och förordnades Borgquist att för en tid av sex år, räknat från och med den 1 juli 1916, vara överingenjör vid Trollhätte kraftverk med rätt för honom att åtnjuta det arvode och de övriga förmåner, samma befattning enligt stat och författningar tillkommer, men med skyldighet att vara underkastad de för avlöningsförmånernas åtnjutande stadgade bestämmelser. I enlighet med vad styrelsen i sin nyssnämnda skrivelse anmält, medgav styrelsen Borgquist tjänstledighet från den 1 juli 1916 från nämnda överingenjörsbefattning och förordnade honom att tills vidare vara överingenjör och chef för styrelsens elektrotekniska byrå med åtnjutande av samma avlöningsförmåner på extra stat, som han skulle åtnjutit, därest han bekläfft befattningen såsom överingenjör vid Trollhätte kraftverk. I avvaktan på den definitiva fastställelsen av den nya organisationen har vattenfallsstyrelsen i slutet av år 1916 beslutat att tills vidare sammanföra de till statens vattenfallsverk hörande kraftverken till en statens kraftverksförvaltning samt ombilda vattenfallsstyrelsens elektrotekniska byrå till en centralavdelning inom samma förvaltning. Arvodet för t. f. överingenjören vid Trollhätte kraftverk har på framställning av vattenfallsstyrelsen genom kungl. brev av den 29 juni 1917 höjts till 12,000 kronor jämte fri bostad samt ljus och värme.

Avlöningsförmånerna för överingenjören vid Trollhätte kraftverk bestämdes av 1909 års riksdag med bifall till därom framlagd proposition

nr 164. Därefter fastställdes av 1913 års riksdag avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk, vilket reglemente jämväl innehåller avlöningsbestämmelser för överingenjören vid Trollhätte kraftverk i huvudsaklig överensstämmelse med dem, som bestämdes år 1909.»

Vattenfallsstyrelsen återgiver härefter åtskilliga paragrafer i avlöningsreglementet, som särskilt beröra denne överingenjör. Här må allenast erinras om följande bestämmelser:

Överingenjören vid Trollhätte kraftverk äger såsom fast avlöning uppbära årligt arvode av 8,000 kronor samt i stället för tjänstgöringspenningar tantiem å nettovinsten av kraftverkets rörelse med 2,000 kronor, därest vinsten icke överstiger 200,000 kronor, samt ytterligare, därest vinsten överstiger 200,000 kronor, med en halv procent å överskjutande belopp, allt för år räknat. Tantiem utgår för året på en gång, sedan årets bokslut blivit av vattenfallsstyrelsen godkänt, och anses, där fördelning mellan olika tjänstförrättare skall ske, falla med lika belopp på lika delar av året (§ 1).

Enligt § 10 må förmånen av fri bostad eller ersättning därför, efter vattenfallsstyrelsens beprövande, tillkomma överingenjören vid Trollhätte kraftverk, därvid ersättningsbeloppet skall beräknas till 1,500 kronor. Förmånen av fri bostad eller ersättning därför räknas beträffande överingenjören vid Trollhätte kraftverk till arvodet.

Uti § 19 meddelas följande bestämmelser rörande pension åt överingenjören vid Trollhätte kraftverk. Den, som minst 12 år innehaft förordnande i nämnda egenskap eller på grund av olycksfall i tjänsten tidigare bliver oförmögen till vidare tjänstgöring, är berättigad att i pension uppbära 5,500 kronor för år. Om överingenjör, innan han uppnår 12 tjänstår, antingen på grund av sjukdom befinnes oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring eller ock utan egen begäran nödgas avgå från sin befattning, utan att på grund av tjänstefel hava förverkat densamma, är han berättigad att i årlig pension uppbära 4,500 kronor, då avgången sker före eller vid 6 tjänstår, samt 5,000 kronor, då avgången sker efter 6 men före 12 tjänstår. Pensionen utgår av kraftverkets medel, och skall såsom pensionsavgift ett belopp av 302 kronor 50 öre årligen avdragas å det för överingenjören bestämda arvodet eller, därest avgången sker av annan anledning än olycksfall i tjänsten, den honom, intill dess han uppnått 65 år, tillkommande pension.

Överingenjören vid Trollhätte kraftverk tillsättes genom förordnande på viss tid av högst sex år (§ 20).

Vattenfallsstyrelsen anför vidare i sin underdåniga skrivelse följande:
 »Tantiem har utgått med, respektive beräknats till följande belopp:

för år 1912	2,000 + 0
» » 1913	2,000 + 588: 97
» » 1914	2,000 + 717: 35
» » 1915	2,000 + 3,275: 07
» » 1916	2,000 + 6,888: 08
» » 1917	2,000 + 8,561: 36.

Chefens för kraftverksförvaltningen avlöningsförmåner uppgå sålunda för år 1917 till sammanlagt omkring 20,060 kronor på grund av följande beräkning:

fast arvode	8,000: —
bostadsersättning	1,500: —
tantiem å nettoinkomst: 1 proc. å 200,000: —	2,000: —
» » » 1/2 proc. å 1,712,000: —	8,560: —
	Summa 20,060: —.

Dessa avlöningsförmåner kunna visserligen, jämförda med hittills tillämpade normer för statstjänstemän, anses vara ganska höga. Men i själva verket äro de icke sådana, att de under nuvarande och kommande tider kunna locka personer med framstående kvalifikationer såsom teknici och affärsledare att kvarstanna respektive antaga befattningar, som ställa så stora fordringar på kunskaper, arbetskraft och omdöme som den ifrågavarande. Visserligen bör icke kunna sättas i fråga att för närvarande för sådana statssysslor bestämma avlöningsförmåner, vilka närma sig dem, som i privat tjänst utan tvekan erbjudas, men å andra sidan blir det med säkerhet i längden omöjligt att med framgång driva statens affärsverksamhet, om icke för dess högre tekniska befattningar bestämmas avlöningsförmåner, som äro väsentligt högre än de nuvarande. För den nu ifrågavarande befattningen äro följande synpunkter särskilt att taga i beaktande.

Chefen för kraftverksförvaltningen har såsom förut framhållits närmaste ledningen av Trollhätte, Porjus och Älvkarleby kraftverk med dess vidlyftiga distributionsnät, vari jämväl ingår den stora ångkraftcentralen i Västerås och torvfabrikationen i Västmanland. Kapitalvärdet av dessa anläggningar uppgick vid 1917 års slut till cirka 89,000,000 kronor och är alltså i rask tillväxt, varjämte ytterligare verk snart torde tillkomma. Till hans åtgöranden höra dels om-

fattande inköp av materialier och maskiner, dels viktiga underhandlingar om stora kraftleveranser, vid vilka ärendens behandling en skicklig man kan på ett ögonblick för statsverket intjäna mer än hela sin årslön. Särskilt må framhållas, att befattningen är av en för stats-tjänsten säregen natur, i vad det gäller underhandlingar om kraftleveranser och därmed sammanhängande spörsmål. Det gäller här icke allenast att tillämpa vissa fastställda taxor. Sådana förekomma egentligen endast beträffande strömleveranser för landsbygdens och vissa kommuners behov. De ekonomiskt viktigaste uppgörelserna gälla industrier, för vilka prisen måste göras beroende av många olika faktorer, och vid dessa måste vederbörande underhandlare besitta ingående kunskap om respektive industriers användningssätt för kraften, deras förmåga att bära energiavgiften, deras utvecklingsmöjligheter m. m. Det gäller jämväl att föreslå prisbestämningar, som särskilt lämpa sig för avsättning av sekunda kraft, att begagna möjligheter till att så att säga lagra förbrukningen i syfte att förekomma samtidig maximi-belastning på flera håll och i stället uppmuntra förbrukning under sådana tider, då vattentillgången i respektive vattendrag är stor, att träffa uppgörelser om samdrift med företag, vilka från egna kraftkällor kunna under vissa perioder överföra ström i statens kraftnät m. m. Dylika underhandlingar kräva alldeles särskilda förutsättningar hos tjänstemannen i fråga, förutsättningar, vilka i regel icke behöva fyllas av vanliga statstjänstemän.

Vid sådant förhållande anser vattenfallsstyrelsen det vara oundgängligen nödvändigt att bereda chefen för kraftverksförvaltningen möjlighet till större inkomster än dem, han nu åtnjuter.

Beträffande sättet, på vilket detta kan ske, vill vattenfallsstyrelsen såsom sin åsikt framhålla, att den ändamålsenligaste utvägen synes vara att bygga vidare på den konstruktion av avlöningsförmånerna, vilken 1909 års riksdag utan synbar meningsskiljaktighet fann vara lämplig för överingenjören vid Trollhätte kraftverk. Det torde nämligen vara utsiktslöst att föreslå ett fixt arvode för en souschefsbefattning av sådan storlek, som här måste komma i fråga. Däremot borde det rimligtvis icke böra möta motstånd att fortfarande tillämpa tantiem-principen för en tjänsteman, vars verksamhet har en så betydande inverkan på kraftverkens avkastning, i synnerhet som det ju icke kan bli fråga om annat än att tantiemen bestämmes till en mycket blygsam del av nettoinkomsten. Det må vidare framhållas, att, eftersom chefen för kraftverksförvaltningen har ledningen av ej allenast

Trollhätte utan även övriga statens kraftverk, det måste anses följdriktigast, om inkomsten av dessa verk även influerade på tantiemen.

Med hänsyn härtill borde enligt vattenfallsstyrelsens mening chefen för kraftverksförvaltningen tillerkännas följande avlöningsförmåner:

fast arvode	8,000 kronor,
bostadsersättning	1,500 »
tantiem å årliga nettoinkomsten av statens kraftverksrörelse med 1 procent å 200,000 kronor	
samt med $\frac{1}{2}$ procent å återstoden.	

Då nettovinsten numera icke kan tänkas komma att understiga 200,000 kronor, synes det emellertid vara lämpligt att vidtaga den förenklingen, att tantiemen beräknas till $\frac{1}{2}$ procent å hela nettovinsten, och att i stället det fasta arvodet höjes med 1,000 kronor till 9,000 kronor. Den totala avlöningen blir tydligen densamma enligt dessa båda alternativ.

En sådan ökning i avlöningsförmåner, som ovan föreslagits, är givetvis fullt motiverad av den utveckling, motsvarande rörelse undergått. Om det ansågs riktigt att år 1909, då det sammanlagda värdet av de anläggningar, som stodo under överingenjörens vid Trollhätte kraftverk närmaste ledning, utgjorde cirka 28,000,000 kronor, bestämma avlöningsförmånerna sådana de hittills utgått, måste det finnas skäligt att nu, då motsvarande värde utgör 89,000,000 kronor och i synnerligen rask takt ytterligare ökas, medgiva en måttlig ökning av nyssnämnda avlöningsförmåner, i all synnerhet om hänsyn toges till den permanenta minskning, penningvärdet med all sannolikhet kommer att undergå. I fråga om det belopp, till vilket tantiemen, beräknad på sätt vattenfallsstyrelsen föreslagit, kan komma att uppgå under den närmaste tiden, får vattenfallsstyrelsen anföra följande.

Under år 1917 utgjorde sammanlagda nettovinsten vid Trollhätte, Porjus och Älvkarleby kraftverk cirka 2,400,000 kronor. Kraftavsättningen var

vid Trollhätte kraftverk	68,000 kilowatt,
» Porjus »	27,000 »
» Älvkarleby »	45,000 »
	<hr/>
	Summa 140,000 kilowatt.

Under tiden intill år 1925 torde kraftavsättningen komma att ökas

vid Trollhätte kraftverk med	60,000	kilowatt,
» Porjus » »	25,000	»
» Älvkarleby » »	20,000	»

Summa 105,000 kilowatt.

Det är vanskligt att bedöma, huru stor nettovinsten vid denna nya kraftavsättning kan bli. I allmänhet kan sägas, att kostnaderna för alla nybyggnader betydligt ökas, och att kraften från de anläggningar, vilka nu utföras, kommer att utnyttjas under en tid, då penningvärdet är högre än det nuvarande, vilket givetvis verkar begränsande på vinstmöjligheterna. Vidare komma kostnaderna för personal och förbrukningsmaterial att väsentligt stegras. Slutligen bör beträffande Trollhätte kraftverk anföras, att en väsentlig del av den kraft, som erhålles från tredje utbyggnaden, utgöres av sekunda kraft, samt att självkostnaden för kraften från Lilla Edet, med hänsyn till utbyggnadernas dyrbarhet och det höga vattenfallsvärdet, blir mer än dubbelt så hög som motsvarande kostnad för kraften vid Trollhättan. Å andra sidan kan man påräkna högre kraftpris än förut. Då hänsyn tages till alla dessa faktorer, synes det lämpligt att räkna med högst cirka 80 procent av den vinst per kilowatt och år, som ernåtts å den hittills i anspråk tagna kraften.

Under sådana förhållanden skulle nettovinsten vid de tre nämnda kraftverken efter ökning av kraftavsättningen till 245,000 kilowatt bli 2,400,000 + 1,440,000 = 3,840,000 kronor. För år 1919 kan nettovinsten beräknas till 2,800,000 kronor. Tantiemen skulle då under perioden från och med 1919 till och med 1924 stiga från 14,000 kronor år 1919 till 19,000 kronor år 1924, och sammanlagda avlöningsförmånerna för sistnämnda år skulle bli 29,500 kronor, ett belopp, som i betraktande av den vittomfattande affärsverksamhet här är i fråga ej kan anses för högt.

Det erfordras emellertid en livlig utveckling av kraftavsättningen för att denna ökning verkligen skall komma till stånd. Skulle nämnda utveckling utebli, försämras givetvis resultatet i motsvarande mån.

I beräkningen har medtagits såväl Lilla Edet-stationen som Motala-stationen, vilken senare hänförts till Älvkarleby kraftverk. Däremot har någon hänsyn icke tagits till de kraftanläggningar, som torde tillkomma vid Harsprånget, Umeå och Indalsälven, enär dessa icke torde kunna bli driftfärdiga förrän omkring år 1923 och näppeligen lämna någon nettovinst förrän något år därefter.

Förordnandet borde givas på 6 år i sänder, och även övriga bestämmelser borde sättas i huvudsak lika med dem, som i gällande avlöningsreglemente för statens vattenfallsverk stadgats i avseende på överingenjörsbefattningen vid Trollhätte kraftverk. Emellertid återfinnes under § 6 mom. 1:o i nämnda reglemente den föreskriften, att, därest någon del av avlöningen utgår i form av tantiem, tjänstemannen är underkastad den reglering härav, som kan varda i vederbörlig ordning bestämd. Det synes vattenfallsstyrelsen som om en sådan reglering icke borde få förekomma annat än i sammanhang med nytt förordnande. Kan nämligen tantiemen utan vidare omregleras när som helst, åstadkommes för befattningshavaren ett osäkerhetstillstånd, som kan menligt inverka på möjligheterna att anställa den mest kvalificerade. I avseende på sättet för nettointkomstens beräkning vill styrelsen framhålla, att eftersom under den närmaste framtiden flera statens kraftverk torde komma att sättas igång, vilka till en första början tilläventyrs icke komma att bliva räntegivande, från den för tantiembekalkningen grundläggande nettointkomsten icke borde avdragas eventuell förlust på dylika kraftverk, men att å andra sidan det kapitalvärde, på vilket ränta skall beräknas, borde innefatta även ränteförlusterna under icke blott dessa kraftverks byggnadstid utan även under den tid, som förflyter till dess verken bliva räntabla. Räntan skulle därvid såsom hittills beräknas efter den ränteutgift, som genom medlens utbetalande åsamkas riksgäldskontoret.

För uppförande av chefsbefattningen vid kraftverksförvaltningen på ordinarie stat erfordras, att avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens vattenfallsverk ändras. Därvid böra bestämmelserna rörande överingenjörsbefattningen vid Trollhätte kraftverk utgå och ersättas med motsvarande bestämmelser beträffande chefen för statens kraftverksförvaltning. Den lokala förvaltningen av Trollhätte kraftverk bör i så fall fortfarande, liksom under senaste tiden, förestås av någon på extra stat uppförd befattningshavare, intill dess den nya organisationen blivit fastställd.

Den tjänsteman, som skall förestå den lokala förvaltningen av Trollhätte kraftverk, bör enligt vattenfallsstyrelsens mening jämväl under den nya organisationen benämnas överingenjör. Med hänsyn härtill kan chefen för kraftverksförvaltningen icke lämpligen benämnas överingenjör, vilken benämning för övrigt icke fullt motsvarar denna befattnings karaktär. Enligt vattenfallsstyrelsens mening kan ifrågavarande befattningshavare, vilken bör hava överdirektörs tjänsteställning, lämpligen benämnas direktör vid statens kraftverksförvaltning.

Med hänsyn till den tjänsteställning och de avlöningsförmåner, som sålunda skulle tillkomma direktören vid statens kraftverksförvaltning, torde den honom tillkommande pensionen böra sättas något högre än vad nu är bestämt för överingenjör vid Trollhätte kraftverk. För sistnämnde befattningshavare utgår pensionen under olika förutsättningar med respektive 4,500, 5,000 eller 5,500 kronor. För direktör vid statens kraftverksförvaltning synes pensionen lämpligen bära under motsvarande förutsättningar utgå med respektive 5,000, 5,500 eller 6,000 kronor.»

I anslutning till vad sålunda anförts har vattenfallsstyrelsen framlagt förslag till vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens vattenfallsverk.

Vattenfallsstyrelsens föreliggande förslag avser uppförande i avlöningsreglementet av befattningen såsom direktör vid statens kraftverksförvaltning. Departementschefen.

Ifrågavarande tjänsteman, vilken för närvarande benämnes chef för kraftverksförvaltningen och avlönas allenast å extra stat, har en synnerligen krävande och avsvarsfull ställning. Honom åligger sålunda att under vattenfallsstyrelsen handlägga alla ärenden, som röra drift och underhåll av samtliga kraftverk med ledningsnät, ävensom frågor angående planläggning och utförande av kraftstationernas elektriska utrustning jämte tillhörande kraftledningar och understationer. Till hans åligganden höra jämväl de omfattande underhandlingarna om leveranser av elektrisk energi samt om inköp för statens räkning av ytterligare vattenfall ävensom beträffande samarbete med privata kraftanläggningar.

Bland de kraftverk, vilka sålunda äro underställda ifrågavarande tjänsteman, är sedan ingången av år 1916 jämväl Trollhätte kraftverk. Dessförinnan hade överingenjören vid Trollhätte kraftverk i viss mån samma åligganden beträffande detta särskilda verk, som numera tillkomma chefen för kraftverksförvaltningen i fråga om samtliga kraftverk. Den nuvarande innehavaren av sistnämnda chefsbefattning har ock förordnats att för en tid av sex år, räknat från och med den 1 juli 1916, vara överingenjör vid Trollhätte kraftverk, men uppehåller tills vidare chefsbefattningen i fråga mot åtnjutande av samma avlöningsförmåner å extra stat, som han skulle hava åtnjutit, därest han bestritt nyss omförmälda överingenjörstjänst.

I sistnämnda tjänst är han enligt avlöningsreglementet berättigad till fast avlöning av 8,000 kronor samt i stället för tjänstgöringspen-

ningar tantiem å nettointkomsten av Trollhätte kraftverks rörelse efter vissa i avlöningsreglementet angivna grunder.

Att märka är, att samma avlöningsförmåner, som på sin tid ansågos böra tillförsäkras överingenjören vid ett av kraftverken, sålunda utan någon förhöjning utgå till chefen för samtliga verk tillhörande statens kraftverksförvaltning.

Jag tillåter mig framhålla, att i närvarande stund värdet av de till Trollhätte kraftverk hörande anläggningar utgör allenast omkring hälften av sammanlagda värdet av de anläggningar, som ingå uti kraftverksförvaltningen.

Vattenfallsstyrelsen föreslår nu, att chefen för kraftverksförvaltningen eller såsom han hädanefter skulle benämnas, direktören vid statens kraftverksförvaltning, skulle utöver nu utgående avlöningsförmåner erhålla tantiem å nettovinsten jämväl av övriga honom underställda kraftverk.

En avlöning, beräknad efter sådana grunder, skulle visserligen komma att uppgå till väsentligt högre belopp än som i allmänhet plägar åtnjutas i statstjänst. Ifrågavarande tjänstemans verksamhet har emellertid, såsom vattenfallsstyrelsen närmare utvecklat, en avsevärd inverkan på kraftverkens avkastning. Då man för en så krävande befattning måste hava tillgång till en verkligt dugande förmåga, anser jag det vara oundgängligt, att avlöningen icke tillmätas alltför knappt i jämförelse med de avlöningar, som inom enskild verksamhet erbjudas även för befattningar av långt mindre betydelse.

Jag anser mig fördenskull kunna, i anslutning till vad vattenfallsstyrelsen i sådant hänseende föreslagit, tillstyrka, att direktören vid statens kraftverksförvaltning må såsom fast avlöning uppbära årligt arvode av 9,000 kronor samt i stället för tjänstgöringspenningar tantiem med en halv procent å nettovinsten av statens kraftverksrörelse för år räknat.

Härvid må uppmärksammas, att den ifrågasatta höjningen av arvodet med 1,000 kronor i jämförelse med vad överingenjören vid Trollhätte kraftverk enligt nu gällande avlöningsreglemente äger åtnjuta i sådant hänseende, jämnt uppväges av den lägre procentsats, som föreslagits för beräkning av tantiem å den del av vinsten, som icke överstiger 200,000 kronor.

Vidkommande de av styrelsen i övrigt föreslagna grunderna för avlöningens beräkning har jag icke heller funnit något att erinra.

I likhet med vad som nu gäller för överingenjören vid Trollhätte kraftverk, torde förordnande å direktörsbefattningen böra givas för sex år i sänder.

Den av styrelsen föreslagna pensionen för den nu ifrågavarande befattningshavaren synes mig lämpligt avvägd och torde alltså böra utgå efter följande grunder.

Direktör, vilken minst 12 år innehaft förordnande i nämnda egenskap eller på grund av olycksfall i tjänsten tidigare bliver oförmögen till vidare tjänstgöring, är berättigad att i pension uppbära 6,000 kronor. Om direktör innan han uppnår 12 tjänstår, antingen på grund av sjukdom befinnes oförmögen till vidare nöjaktig tjänstgöring eller ock utan egen begäran nödgas avgå från sin befattning, utan att på grund av tjänstefel hava förverkat densamma, är han berättigad att i årlig pension uppbära 5,000 kronor, då avgången sker före eller vid 6 tjänstår, samt 5,500 kronor, då avgången sker efter 6 men före 12 tjänstår. Pensionen utgår av statens kraftverks medel, och skall såsom pensionsavgift ett belopp av 360 kronor årligen avdragas å det för direktören bestämda arvodet eller, därest avgången sker av annan anledning än olycksfall i tjänsten, den honom, intill dess han uppnått 65 år, tillkommande pension.

I sammanhang med uppförande av ifrågavarande direktörsbefattning i avlöningsreglementet böra bestämmelserna rörande tjänsten såsom överingenjör vid Trollhätte kraftverk utgå ur samma reglemente. För skötseln av den lokala förvaltningen av Trollhätte kraftverk skulle finnas en å extra stat anställd befattningshavare, intill dess ny fullständig omorganisation av statens vattenfallsverk kan komma att genomföras.

I skrivelsen den 12 mars 1918 har vattenfallsstyrelsen gjort framställning i fråga om tjänstårsberäkning för vissa tjänstemän vid Porjus kraftverk.

Styrelsen har i sådant hänseende anfört följande:

»Genom nådig kungörelse den 18 juni 1915 fastställdes vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens vattenfallsverk, varigenom nämnda reglemente blev tillämpligt jämväl å befattningshavare vid Porjus och Älvkarleby kraftverk. Denna kungörelse trädde i kraft den 1 januari 1916. Emellertid började driften vid Porjus kraftverk redan under senare delen av år 1914, och genom nådigt brev den 31 december 1914 fastställde Eders Kungl. Maj:t provisorisk avlöningsstat för år 1915 för personalen vid Porjus kraftverk. Det synes därför vara rimligt, att de tjänstemän, som vid 1916 års ingång tillträdde genom nyssnämnda kungörelse nyinrättade tjänster vid statens vattensfallsverk, få i fråga om uppflyttning i högre avlö-

Tjänstårsberäkning för vissa tjänstemän vid Porjus kraftverk.

(Avlöningsreglementet § 5, 1:o.)

Vattenfallsstyrelsen.

ningsklass från och med år 1918 tillgodoräkna sig den tid, som före 1916 års ingång förflutit från vederbörandes tillträde till motsvarande befattning vid Porjus kraftverk. Vattenfallsstyrelsen tillåter sig i detta hänseende åberopa det liknande stadgande, som i nådiga kungörelsen den 29 juni 1917 införts beträffande genom nämnda kungörelse nyinrättade tjänster vid Trollhätte kanalverk.»

Kommissionen.

Kommissionen har uti sitt över framställningen avgivna utlåtande tillstyrkt bifall till densamma.

Departementschefen.

Vid upprepade tillfällen har riksdagen medgivit, att i sådana fall, då en icke ordinarie befattning ombildats till ordinarie tjänst, vederbörande tjänsteman, som omedelbart övergår till den nyinrättade tjänsten, må för uppflyttning i högre avlöningsklass eller för intjänande av avlöningsförhöjning tillgodoräkna sig den tid, som dessförinnan förflutit från hans tillträde till den motsvarande icke-ordinarie befattningen.

Vad statens vattenfallsverk beträffar, hava dylika medgivanden lämnats beträffande vissa grupper av befattningar dels uti § 5 1:o av gällande avlöningsreglemente dels ock uti särskilt övergångsstadgande, intaget i kungl. kungörelsen den 29 juni 1917 angående vissa ändringar i avlöningsreglementet. Emellertid gäller något sådant medgivande icke för de befattningshavare vid Porjus kraftverk, som vid 1916 års ingång tillträdde från samma tidpunkt nyinrättade ordinarie tjänster vid verket och vilka därförut bestritt motsvarande befattningar å av Kungl. Maj:t fastställd provisorisk avlöningsstat för samma verk. Någon anledning att utesluta ifrågavarande befattningshavare från nämnda förmån föreligger givetvis icke. Ett medgivande av den utav vattenfallsstyrelsen nu antydda innebörd torde fördenskull få anses vara fullt befogat. Att, såsom vattenfallsstyrelsen tänkt sig, låta medgivandet i fråga gälla redan från ingången av år 1918 torde dock icke överensstämma med gängse praxis, utan synes stadgandet lämpligen böra komma i tillämpning från samma tidpunkt som de nya avlöningsbestämmelserna i övrigt.

I fråga om formen för nämnda medgivande har det synts mig lämpligast, att det uti andra att-satsen i § 5 1:o av avlöningsreglementet givna stadgandet uti oförmälda hänseende erhåller en sådan avfattning, att såväl det nu ifrågavarande medgivandet beträffande tjänstemän vid Porjus kraftverk som förberörda övergångsbestämmelse uti kungl. kungörelsen den 29 juni 1917 skulle därunder inbegripas.

Nämnda att-sats i § 5, 1:o torde för sådant ändamål kunna givas följande lydelse:

»att uppflyttning i högre klass ej må ske förrän vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd; börande tjänsteman därvid tillgodoräknas den tid, som från hans tillträde till motsvarande befattning hos statens vattenfallsverk, Trollhätte kanal- och vattenverk, Nya Trollhätte kanalbolag, bogseringsanstalten mellan Ströms kanal och Ivarslund eller Södertälje kanal- och slussverksaktiebolag förflutit, beträffande tjänsteman vid Trollhätteverken eller den därtill hörande räkenskapsavdelningen, intill den 1 januari 1914 eller, så vitt angår genom nådig kungörelse den 29 juni 1917 nyinrättad tjänst vid Trollhätte kanalverk, intill den 1 januari 1918, samt beträffande tjänsteman vid Södertälje kanalverk, intill den 1 januari 1915 ävensom, beträffande tjänsteman vid Porjus kraftverk, intill den 1 januari 1916.»

Enligt § 5, 2:o av avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens vattenfallsverk gäller följande:

»Undantagsvis må, för förvärvande i tjänst av särskild kvalificerad person, Kungl. Maj:t kunna tilldela överingenjör vid kanalverk samt driftingenjör, instrumentmakare och stationsmästare vid kraftverk fast avlöning efter högre klass än den, som i ovan angivna reglering finnes såsom lägsta avlöning för den av tjänstemannen innehavda befattning angiven, dock icke i något fall högre än den för befattningen bestämda slutavlöning; börande varje sådant undantag ävensom skälen för det-samma angivas i näst därefter avgivna statförslag.»

Såsom jag redan förut, i sammanhang med behandlingen av statens järnvägars lönereglering, antytt, har vattenfallsstyrelsen uti sitt utlåtande över kommissionens betänkande föreslagit, att berörda medgivande måtte få omfatta samtliga befattningar vid statens vattenfallsverk ävensom utsträckas att avse även sådana fall, då det gäller att behålla i tjänst en person, som redan erhållit ordinarie anställning.

Under åberopande av vad jag i nyssberörda sammanhang anfört uti ifrågavarande hänseende, anser jag böra tillstyrka, att nämnda stadgande må erhålla följande förändrade lydelse:

»Undantagsvis må, när statens vattenfallsverks intressen så oundgängligen fordra, Kungl. Maj:t kunna, för förvärvande eller bibehållande i tjänst av särskild kvalificerad person, tilldela befattningshavare fast avlöning efter högre klass än den, vartill han efter förut angivna grunder eljest skulle vara berättigad, dock icke i något fall med högre

Tilldelande i vissa fall av förhöjd avlöning.

(Avlöningsreglementet § 5, 2:o).

belopp än som svarar mot den för befattningen bestämda slutavlöning; börande varje sådant undantag ävensom skälen för detsamma meddelas näst därefter sammanträdande riksdag.»

Särskild
ersättning till
maskinister
för ackords-
arbete.

(Avlönings-
reglementet
§ 15).

Enligt § 15 av avlöningsreglementet är medgivet, att till maskin-skötare och vakter vid kanalverk samt montörer och vakter vid kraftverk, vilka sysselsättas med arbete, fallande utanför deras vanliga arbetsområde, må utbetalas särskild ersättning med det belopp, varmed arbetsförtjänsten, beräknad enligt fastställda ackordspris, kan komma att överskjuta den för samma personal bestämda ordinarie avlöning.

Vattenfalls-
styrelsen.

I framställningen den 12 mars 1918 har vattenfallsstyrelsen föreslagit, att berörda medgivande jämväl måtte få gälla maskinister; och har styrelsen i sådant hänseende anfört följande:

»Då statens ångkraftstation i Västerås behöver hållas i drift endast vissa tider på året och däremellan kan komma att stå stilla flera månader, är det meningen, att den vid nämnda station anställda maskinist- och eldarpersonalen skall sysselsättas med verkstadsarbete under de tider, då dess arbete ej erfordras för stationens drift. Härigenom vinnes fördelen av att i egen verkstad kunna utföra järn- och metallarbeten, som erfordras för vattenfallsverkets anläggningar, vilket särskilt under nuvarande förhållanden visat sig synnerligen fördelaktigt med hänsyn till såväl pris som leveranstider. För rationellt bedrivande av dylikt verkstadsarbete är det emellertid nödvändigt att kunna utlämna arbetet på ackord. Med nuvarande bestämmelser kan detta ej ske beträffande ordinarie maskinister, men då det å andra sidan är synnerligen önskvärt att just för maskinistbefattningar kunna använda ordinarie personal för att även under vanskliga förhållanden kunna räkna på densamma för driftens säkerställande, synes § 15 böra så kompletteras, att jämväl till maskinister må kunna utbetalas särskild ersättning för ackordsarbete, fallande utanför deras vanliga arbetsområde.»

Departement-
schefen.

Enär ett medgivande uti nu antydda hänseende synes vara ägnat att befordra utnyttjandet av personalens arbetskraft vid ångkraftstationen i Västerås under de tider av året, stationen icke hålles i gång, och kommissionen uti avgivet yttrande förklarar sig icke hava något att erinra mot förslaget, anser jag mig böra tillstyrka sådan ändring av § 15 i reglementet att däri omförmäld särskild ersättning för ackordsarbete må utgå jämväl till maskinist.

Tjänstemännen vid statens vattenfallsverk — undantagandes överingenjören vid Trollhätte kraftverk — äro, såsom förut är nämnt, underkastade lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, och äro för dessa tjänstemän fastställda särskilda pensionsunderlag.

**Pensions-
underlag.**
(Avlönings-
reglementet
§ 19).

Kommissionen har — med hänsyn därtill att dessa pensionsunderlag till sina nuvarande belopp synts vara något knappt tilltagna i jämförelse med de fasta avlöningarna och hyresersättningarna sammantagna samt avlöningsförbättring föreslagits för flertalet befattningshavare — ansett en allmän förhöjning av pensionsunderlagen vara med rättvisa och billighet förenad.

Kommissionen.

I enlighet härmed föreslår kommissionen, att samtliga pensionsunderlag måtte något förhöjas.

Kommissionen yttrar i sådant hänseende följande:

»Vad först beträffar vakt, är det nuvarande pensionsunderlaget 900 kronor, och gäller enahanda pensionsunderlag för maskinskötaren. För förman av 3:e graden och kontorsskrivare utgör pensionsunderlaget respektive 1,000 och 1,200 kronor.

I anslutning till vad kommissionen i sådant hänseende föreslagit beträffande lägsta manliga tjänstemannagrupperna inom telegrafverket och postverket, torde pensionsunderlaget för vakt böra bestämmas till 1,350 kronor. Då, enligt kommissionens i det föregående framlagda förslag, maskinskötaren skulle i avlöningshänseende sammanföras med förman av 3:e graden samt kontorsskrivarna likställas med dessa tjänstemän, torde för alla dessa befattningar även böra gälla samma pensionsunderlag, vilket skäligen synes kunna sättas till 1,450 kronor.

Förman av 1:a och 2:a graden, montör samt maskinist av 2:a graden hava för närvarande pensionsunderlaget bestämt till 1,200 kronor. En höjning av detsamma till 1,550 kronor torde kunna anses lämplig.

För samtliga övriga befattningshavare vid statens vattenfallsverk — utom överingenjören vid Trollhätte kraftverk — har kommissionen tänkt sig en summarisk reglering av de nuvarande pensionsunderlagen sålunda, att vart och ett ökas med 250 kronor eller alltså med samma belopp, varmed pensionsunderlagen vid telegrafverket enligt kommissionens förslag i allmänhet skulle förhöjas. Därvid bör dock iakttagas, att kontrollör, kassör samt revisor och kontrollinspektör, vilka nu föreslagits skola i avlöningshänseende jämnställas med kanalinspektör av 1:a graden, även tillerkännas samma pensionsunderlag som denne.»

Vattenfalls-
styrelsen.

I sitt utlåtande över kommissionens förslag föreslår vattenfallsstyrelsen helt nya grunder för bestämmandet av pensionsunderlagen, i viss mån i anslutning till de regler, som i sådant hänseende gälla vid statens järnvägar. Med tillämpning av de utav styrelsen sålunda ifrågasatta nya grunderna, skulle pensionsunderlagen i allmänhet komma att väsentligt överstiga de utav kommissionen föreslagna belopp.

Departement-
schefen.

Att, såsom vattenfallsstyrelsen sålunda tänkt sig, införa ett helt nytt system för beräkning av pension, synes mig för närvarande icke vara lämpligt, utan torde man i detta sammanhang böra bibehålla den nuvarande anordningen med utsatta fixa pensionsunderlag, dock med lämplig förhöjning av dessas belopp.

Jag anser mig i sådant hänseende kunna i huvudsak förorda de av kommissionen föreslagna förhöjningarna av pensionsunderlagen. Med hänsyn emellertid till den av mig i det föregående ifrågasatta utbrytningen av befattningen såsom befälhavare å bogserbåt ur gruppen förmän av 1:a graden och tilldelande åt nämnda befälhavare av högre avlöning än åt övriga förmän, torde pensionsunderlaget för den ifrågasvarande tjänstemannen lämpligen kunna bestämmas till 1,750 kronor. Därjämte torde vid bifall till mitt förslag i fråga om likställande i avlöningshänseende av kanalingenjör samt distriktsingenjör vid huvudstation med överingenjörsassistent, driftingenjör m. fl., även pensionsunderlaget för samtliga nämnda tjänstemän böra bestämmas till samma belopp eller 4,450 kronor.

Beträffande pension för den föreslagna direktören vid statens kraftverksförvaltning har jag redan förut yttrat mig.

De nu bestämda och de av mig sålunda föreslagna pensionsunderlagen framgå av följande tablå, varvid jag följer den uti avlöningsreglementet angivna ordningen av tjänsterna.

	Pensionsunderlag	
	nuvarande kr.	föreslaget kr.
Överingenjör vid Trollhätte kanalverk	4,800	5,050
Överingenjörssassistent, driftingenjör, distriktsingenjör utom huvudstation och kontorschef	4,200	4,450
Kanalingenjör och distriktsingenjör vid huvudstation	4,000	4,450
Kanalinspektör av 1:a graden	3,300	3,550
Kontrollör, kassör samt revisor och kontrollinspektör	3,000	3,550
Kanalinspektör av 2:a graden	3,000	3,250
Driftverkmästare, instrumentmakare och bokhållare av 1:a graden	2,000	2,250
Bokhållare av 2:a graden, övermontör, stationsmästare, reparationsmästare och maskinist av 1:a graden	1,800	2,050
Befälhavare å bogserbåt (nu förman av 1:a graden)	1,200	1,750
Förman av 1:a och 2:a graden, montör, maskinist av 2:a graden	1,200	1,550
Kontorsskrivare	1,200	1,450
Förman av 3:e graden	1,000	1,450
Maskinskötare	900	1,450
Vakt	900	1,350

Därest de utav mig i det föregående förordade förslag vinna bifall, skulle därav föranledas åtskilliga förändringar i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk. Som emellertid det den 29 augusti 1913 utfärdade avlöningsreglementet, enligt vad förut är nämnt, genom särskilda kungörelser den 16 oktober 1914, den 18 juni 1915 och den 29 juni 1917 redan blivit i flere hänseenden ändrat, synes det mig lämpligt att ett förnyat avlöningsreglemente nu utfärdas.

Förnyat avlöningsreglemente.

I överensstämmelse med vad jag hemställt beträffande statens järnvägar, postverket och telegrafverket torde de nya avlöningsbestämmelserna få tillämpas från och med den 1 januari 1919.

I fråga om övergång på ny stat torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig förut beträffande statens järnvägar angivna grunder, meddela erforderliga bestämmelser.

Övergångsbestämmelser.

I detta sammanhang tillåter jag mig förelägga Kungl. Maj:t till prövning en av vattenfallsstyrelsen i skrivelsen den 12 mars 1918 gjord framställning i fråga om tjänstårsberäkning för kanalinspektoren av 1:a graden Gustaf Adolf Lundgren.

Tjänstårsberäkning för kanalinspektoren G. A. Lundgren.

Styrelsen har i detta hänseende anfört följande.

Vattenfallsstyrelsen.

»Genom brev den 29 juni 1917 har Kungl. Maj:t, i enlighet med beslut av 1917 års riksdag, medgivit, att avlöningen för kanalinspektoren av 1:a graden Gustaf Adolf Lundgren må från och med år 1918 beräknas, som om han vid sitt konstituerande till nuvarande befattning

befordrats från en kanalinspektorsbefattning av 3:e graden och därvid innehaft högsta avlöning i sistnämnda befattning.

Vattenfallsstyrelsen har emellertid funnit, att denna formulering icke medgiver kanalinspektoren Lundgren den avlöning, som han skärligen kan göra anspraak på. Enligt ifrågavarande bestämmelse erhåller han nämligen i fast avlöning 4,200 kronor från och med år 1918 och 4,600 kronor från och med år 1920. Lundgren har emellertid varit kanalinspektor vid Ström från den $\frac{1}{4}$ 1900 och konstituerades till kanalinspektor av 1:a graden från den $\frac{1}{1}$ 1914 samt hade således vid sistnämnda tidpunkt innehaft den mot en kanalinspektorsbefattning av 3:e graden svarande kanalinspektorsbefattningen vid Ström under 13 år. Han borde därför fått tillgodoräkna sig nämnda antal tjänstår såsom kanalinspektor av 3:e graden och borde således erhållit i fast avlöning 4,200 kronor från och med år 1914 och 4,600 kronor från och med år 1917.»

Departementschefen.

Vidkommande denna styrelsens framställning tillåter jag mig erinra hurusom enligt riksdagens skrivelse den 16 juni 1917 (nr 358) medgivits, att avlöningen för kanalinspektoren av 1:a graden Lundgren må från och med år 1918 beräknas, som om han vid sitt konstituerande till nuvarande befattning befordrats från en kanalinspektorsbefattning av 3:e graden och därvid innehaft högsta avlöning i sistnämnda befattning. Syftet med berörda medgivande var, att Lundgren skulle för avlöningsförhöjning i kanalinspektorsbefattningen av 1:a graden få från och med år 1918 tillgodoräkna sig sin tjänstetid i kanalinspektorsbefattningen vid Ström såsom tjänstgöring i kanalinspektorstjänst av 3:e graden.

Då Lundgren varit kanalinspektor vid Ström från den 1 april 1900, borde han alltså, såsom kommissionen i avgivet utlåtande framhållit, ansetts hava uppnått slutavlöningen, 3,800 kronor, i kanalinspektorsbefattning av 3:e graden från och med den 1 januari 1910. Vid sådant förhållande borde han vidare, när han alltså vid sin befordran till den högre tjänsten med ingången av år 1914 skulle betraktas hava under mer än tre år i den lägre tjänsten innehaft en avlöning av 3,800 kronor samt då begynnelseavlöningen i kanalinspektorstjänst av 1:a graden understiger samma belopp, rätteligen ansetts hava vid konstituerandet till denna tjänst tillträtt en avlöning av 4,200 kronor och sålunda vid 1917 år ingång erhållit en avlöning av 4,600 kronor.

Vattenfallsstyrelsen har emellertid med den formulering förenämnda medgivande erhållit icke ansett sig kunna från år 1918 tilldela

Lundgren högre avlöning än 4,200 kronor, vilken avlöning först från och med år 1920 skulle kunna höjas till 4,600 kronor.

På grund av vad sålunda förekommit synes mig böra, såsom kommissionen jämväl föreslagit, utverkas förklaring av riksdagen därom, att riksdagens ifrågavarande medgivande skall så tolkas, att avlöningen för kanalinspektoren av 1:a graden Lundgren må från och med år 1918 beräknas, som om han vid sitt konstituerande till nuvarande befattning befordrats från en kanalinspektorsbefattning av 3:e graden och därvid från och med den 1 januari 1910 innehåft högsta avlöning i sistnämnda befattning.

Under åberopande av vad jag nu anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefens hemställan.

dels godkänna det såsom bilaga vid detta protokoll fogade förslag till förnyat avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk;

dels medgiva att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med förut angivna grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft;

dels ock förklara, att riksdagens uti skrivelse den 16 juni 1917 (nr 358) lämnade medgivande i fråga om tjänstårsberäkning för kanalinspektoren av 1:a graden Gustaf Adolf Lundgren må så tolkas, att avlöningen för Lundgren må från och med år 1918 beräknas, som om han vid sitt konstituerande till nuvarande befattning befordrats från en kanalinspektorsbefattning av 3:e graden och därvid från och med den 1 januari 1910 innehåft högsta avlöning i sistnämnda befattning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.

**Förslag till förnyat avlöningsreglemente för tjänstemän vid
statens vattenfallsverk.**

§ 1.

Direktören vid statens kraftverksförvaltning äger såsom fast avlöning uppbära årligt arvode av 9,000 kronor samt i stället för tjänstgöringspenningar tantiem med en halv procent å nettovinsten av statens kraftverks rörelse för år räknat.

Vid tantiemens beräkning bortses från de kraftverk, som icke lämnat någon nettovinst. Närmare bestämmelser rörande beräkningen av nettovinsten meddelas av Kungl. Maj:t.

Tantiem utgår för året på en gång, sedan årets bokslut blivit av vattenfallsstyrelsen godkänt, och anses, där fördelning mellan olika tjänstförrättare skall ske, falla med lika belopp på lika delar av året.

§ 2.

Till övriga tjänstemän utgår fast avlöning, fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, jämlikt följande avlöningsskala med däri angivna årliga belopp för de särskilda avlöningsklasserna:

Klass	Lön.	Tjänstgörings-	Summa
	Kronor	penningar. Kronor	avlöning. Kronor
1	4,200	2,800	7,000
2	3,900	2,600	6,500
3	3,600	2,400	6,000
4	3,300	2,200	5,500
5	3,000	2,000	5,000
6	2,760	1,840	4,600
7	2,520	1,680	4,200
8	2,400	1,400	3,800
9	2,200	1,200	3,400
10	2,000	1,000	3,000
11	1,800	900	2,700
12	1,600	800	2,400
13	1,500	600	2,100
14	1,440	510	1,950
15	1,350	450	1,800
16	1,240	410	1,650
17	1,130	370	1,500
18	1,070	355	1,425
19	1,020	330	1,350
20	960	315	1,275

§ 3.

Den fasta avlöningen utgår till nedannämnda tjänstemän enligt följande reglering:

	Klass	Lägsta avlöning Kronor	Klass	Högsta avlöning Kronor
Trollhätte kanalverk.				
Överingenjör	2	6,500	1	7,000
Kanalingenjör	5	5,000	3	6,000
Kanalinspektör av 1:a graden	9	3,400	6	4,600
» » 2:a »	10	3,000	7	4,200
Driftverkmästare	11	2,700	8	3,800
Bokhållare av 1:a graden	12	2,400	9	3,400
» » 2:a »	14	1,950	10	3,000
Reparationsmästare	15	1,800	11	2,700
Befälhavare å bogserbåt	16	1,650	12	2,400
Förman av 1:a graden	17	1,500	13	2,100
Montör	17	1,500	13	2,100
Förman av 2:a graden	18	1,425	14	1,950
Kontorsskrivare, kvinnlig	19	1,350	15	1,800
Förman av 3:e graden	19	1,350	15	1,800
Maskinskötare	19	1,350	15	1,800
Vakt	20	1,275	16	1,650
Trollhätte kraftverk.				
Överingenjörssassistent	5	5,000	3	6,000
Driftingenjör	5	5,000	3	6,000
Distriktsingenjör	5	5,000	3	6,000
Kontrollör	9	3,400	6	4,600
Driftverkmästare	11	2,700	8	3,800
Instrumentmakare	11	2,700	8	3,800
Bokhållare av 1:a graden	12	2,400	9	3,400
» » 2:a »	14	1,950	10	3,000
Övermontör	14	1,950	10	3,000
Stationsmästare	14	1,950	10	3,000
Reparationsmästare	15	1,800	11	2,700
Maskinist av 1:a graden	15	1,800	11	2,700
Montör	17	1,500	13	2,100
Maskinist av 2:a graden	18	1,425	14	1,950
Kontorsskrivare, kvinnlig	19	1,350	15	1,800
Vakt	20	1,275	16	1,650
Trollhätte räkenskapsavdelning.				
Kontorschef	5	5,000	3	6,000
Kassör	9	3,400	6	4,600
Revisor och kontrollinspektör	9	3,400	6	4,600
Bokhållare av 1:a graden	12	2,400	9	3,400
» » 2:a »	14	1,950	10	3,000
Kontorsskrivare, kvinnlig	19	1,350	15	1,800
Vakt	20	1,275	16	1,650

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 344 häft. (Nr 384.)

	Klass	Lägsta avlöning Kronor	Klass	Högsta avlöning Kronor
Södertälje kanalverk.				
Kanalinspektör av 1:a graden	9	3,400	6	4,600
Bokhållare av 2:a graden	14	1,950	10	3,000
Befälhavare å bogserbåt	16	1,650	12	2,400
Förman av 1:a graden	17	1,500	13	2,100
» » 2:a »	18	1,425	14	1,950
Vakt	20	1,275	16	1,650
Porjus och Älvkarleby kraftverk.				
Drifingenjör	5	5,000	3	6,000
Distriktsingenjör	5	5,000	3	6,000
Driftverkmästare	11	2,700	8	3,800
Instrumentmakare	11	2,700	8	3,800
Bokhållare av 1:a graden	12	2,400	9	3,400
» » 2:a »	14	1,950	10	3,000
Övermontör	14	1,950	10	3,000
Stationsmästare	14	1,950	10	3,000
Reparationsmästare	15	1,800	11	2,700
Maskinist av 1:a graden	15	1,800	11	2,700
Montör	17	1,500	13	2,100
Maskinist av 2:a graden	18	1,425	14	1,950
Kontorsskrivare, kvinnlig	19	1,350	15	1,800
Vakt	20	1,275	16	1,650

§ 4.

Antalet av nedanstående befattningar utgör:

Direktör vid statens kraftverksförvaltning	1
Överingenjör	1
Kontorschef	1
Överingenjörsassistent	1
Drifingenjörer	4
Distriktsingenjörer	6
Kanalingenjör	1
Kanalinspektorer av 1:a graden	2
» » 2:a »	2
Kontrollör	1
Kassör	1
Revisor och kontrollinspektör	1

Antalet övriga i § 3 omförmälda befattningar bestämmes för varje år av Kungl. Maj:t.

§ 5.

1:o. Tjänsteman, för vilken den fasta avlöningen i § 3 finnes bestämd till ett lägsta och ett högsta belopp, erhåller förhöjning i denna avlöning enligt de bestämmelser, vilka finnas sammanförda i den vid detta reglemente fogade avlöningstabell, under iakttagande:

att tjänsteman under mera än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna uppflyttning i högre klass, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, annan tjänstledighet, som i fråga om rätt att uppbära avlöning likställts med semester, eller ledighet för fullgörande av värnplikt;

att uppflyttning i högre klass ej må ske förrän vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd; börande tjänsteman därvid tillgodoräknas den tid, som från hans tillträde till motsvarande befattning hos statens vattenfallsverk, Trollhätte kanal- och vattenverk, Nya Trollhätte kanalbolag, bogseringsanstalten mellan Ströms kanal och Ivarslund eller Södertälje kanal- och slussverksaktiebolag förflutit, beträffande tjänsteman vid Trollhätteverken eller den därtill hörande räkenskapsavdelningen, intill den 1 januari 1914 eller, såvitt angår genom nådig kungörelse den 29 juni 1917 nyinrättad tjänst vid Trollhätte kanalverk, intill den 1 januari 1918 samt, beträffande tjänsteman vid Södertälje kanalverk, intill den 1 januari 1915 ävensom, beträffande tjänsteman vid Porjus kraftverk, intill den 1 januari 1916;

att förutvarande befattningshavare vid Trollhätte kanalverk, den till Trollhätteverken hörande räkenskapsavdelningen, provisorisk kraftstation i Trollhättan med tillhörande linjer, bogseringsanstalten mellan Ströms kanal och Ivarslund eller Södertälje kanalverk, som vid övergång å den nya avlöningsstaten skulle erhålla lägre avlöning än han vid tillträde till förut gällande avlöningsstat tillsammans uppburit i sin befattning, äger såsom personligt tillägg till lönen uppbära skillnaden, intill dess hans avlöning stigit till samma belopp; skolande härvid inkomst, som befattningshavare vid Trollhätte eller Södertälje kanalverk tidigare uppburit i provision eller andel av straffavgifter, beräknas efter medeltalet av vad i sådant hänseende i befattningen åtnjutits under senast förflutna tio kalenderår före sistnämnda avlöningsstats ikraftträdande;

att tjänsteman, som befordras eller i annan ordning förflyttas från

en befattning till annan, å vilken den fasta begynnelseavlöningen är lika med eller lägre än den fasta avlöning, som han vid tiden för förflyttningen uppbar, kvarstår i innehavande klass och äger för uppflyttning i närmast högre klass tillgodoräkna sig hela den tid han innehaft avlöning efter den klass han vid förflyttningen tillhört; dock att den, som efter egen ansökning eller uttryckt önskan förflyttas till befattning med lägre slutavlöning, ej må bekomma högre avlöning än den för sistnämnda befattning bestämda slutavlöning; samt

att likväl tjänsteman, som, då han intjänat stadgad tid för uppflyttning i högre klass, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må uppflyttas i högre klass.

2:o. Undantagsvis må, när statens vattenfallsverks intressen så oundgängligen fordra, Kungl. Maj:t kunna, för förvärvande eller bibehållande i tjänst av särskild kvalificerad person, tilldela befattningshavare fast avlöning efter högre klass än den, vartill han enligt förut angivna grunder eljest skulle hava varit berättigad, dock icke i något fall med högre belopp än som svarar mot den för befattningen bestämda slutavlöning; börande varje sådant undantag ävensom skälen för detsamma meddelas näst därefter sammanträdande riksdag.

§ 6.

För åtnjutande av den i detta reglemente uppförda avlöning gälla följande allmänna bestämmelser:

1:o. Tjänsteman skall vara underkastad icke allenast de i gällande instruktion givna bestämmelser, utan ock den utvidgade eller förändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller annan befattning, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i den honom vid förflyttningen enligt detta reglemente tillkommande fasta avlöning eller pensionsrätt samt, vid förflyttning till annan ort, mot ersättning för flyttningskostnad, därest förflyttningen sker utan hans egen ansökning eller uttryckta önskan.

Utgår någon del av avlöningen i form av tantiem, är tjänstemannen underkastad den reglering härav, som kan varda i vederbörlig ordning bestämd. Innehavare av befattning som direktör vid statens kraftverksförvaltning skall dock vara underkastad dylik reglering endast vid erhållande av förnyat förordnande å nämnda befattning.

2:o. Med ordinarie befattning vid statens vattenfallsverk må icke förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat.

Ej heller må med sådan befattning förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroy eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej, vad angår direktören vid statens kraftverksförvaltning, överingenjör eller kontorschef, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning, vattenfallsstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid statens vattenfallsverk, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas.

3:o. Till kvinnlig kontorsskrivarbefattning må gift kvinna befordras allenast efter av Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande.

Där innehavare av kvinnlig kontorsskrivarbefattning ingår äktenskap, skall hon icke vara skyldig att av sådan anledning avgå från befattningen, därest icke vattenfallsstyrelsen med hänsyn till befattningens behöriga upprätthållande finner det nödigt.

4:o. Tjänsteman äger tillgodonjuta oavkortad avlöning icke blott för den tid han verkligen tjänstgjort utan även, med undantag av felräkningspenningar samt av den i § 15 omförmälda provision och särskilda ersättning, under den tid, han åtnjutit semester eller för beredande av semester bestritt högre befattning eller med vattenfallsstyrelsens megivande använt för att utom sin tjänstgöringsort göra iakttagelser eller idka studier i frågor, fallande inom området för hans verksamhet, eller som åtgått för fullgörande av de skyldigheter, som ålegat honom såsom fullmäktig eller revisor vid civilstatens änke- och pupillkassa.

5:o. Den, som av sjukdom hindras att förrätta sin tjänst, må likaledes åtnjuta oavkortad avlöning, med de i mom. 4:o angivna undantag, under högst så lång tid av ett och samma kalenderår, att ledigheten för sjukdom tillika med semester icke överstiger fyrtiofem dagar, men äger därefter åtnjuta allenast de till lön eller, därest den fasta avlöningen utgår i form av arvode och tantiem, allenast de till arvodet hörande förmåner.

6:o. Tjänsteman, som av annan anledning än i mom. 4:o och 5:o omförmäles åtnjuta ledighet eller är hindrad att bestrida sin befattning, kan av vattenfallsstyrelsen förpliktas att jämväl av de till lön eller, därest den fasta avlöningen utgår i form av arvode och tantiem, av de till arvodet hörande förmåner avstå så mycket, som erfordras för befattningens uppehållande eller eljest provas skäligt.

7:o. Därest emellertid tjänsteman i följd av kroppsskada, ådragen under tjänsteutövning, blivit tills vidare oförmögen till tjänstgöring, må avlöningen, med de i mom. 4:o angivna undantag, kunna, efter vattenfallsstyrelsens beprövande, till honom utgå oavkortad under högst sex månader; ankommande däremot på prövning av Kungl. Maj:t, till huru stor del avlöning kan böra till den skadade utgå efter omförmälda tid av sex månader.

8:o. Tjänsteman skall, om han därtill förordnas, vara skyldig att under sammanlagt högst tre månader av ett och samma kalenderår såsom vikarie bestrida högre befattning.

Erfordras vikarie för tjänsteman i anledning av dennes tjänstresa inom landet eller då tjänsteman åtnjuter semester eller fullgör uppdrag såsom fullmäktig eller revisor vid civilstatens änke- och pupillkassa eller undfått sådan kostnadsfri sjukledighet, som avses i mom. 5:o, äger den vikarierande liksom ock annan i succession efter honom såsom fast avlöning allenast åtnjuta vad som tillkommer honom å hans egen tjänst.

Erfordras vikarie för tjänsteman av annan anledning, äger den vikarierande, utöver egen fast avlöning, uppbära ett belopp, motsvarande skillnaden mellan de till den fasta avlöningen hänförliga tjänstgöringspenningarna i lägsta avlöningsklassen för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålls, och, å andra sidan, den vikarierandes egen befattning, dock med iakttagande, därest vikariatsförordnandet är avsett att fortgå under längre tid än tre månader, att den vikarierandes sammanlagda avlöningsförmåner ej må överstiga vad han såsom ordinarie å befattningen skulle äga uppbära. Därest i nu ifrågasvarande fall vikarie erfordras för direktören vid statens kraftverksförvaltning och denne icke må för ledighetstiden tillgodoräkna sig tantiem, äger vikarien, mot avstående av egna tjänstgöringspenningar, uppbära tantiem enligt fördelning, som i § 1 angives, dock lägst till belopp motsvarande vad han fått avstå av tjänstgöringspenningarna. Är åter anledningen till bemälda direktörs tjänstledighet sådan, att han äger tillgodoräkna sig tantiem för ledighetstiden, och är vikarien icke skyldig att utan särskild gottgörelse bestrida befattningen, förordnar Kungl. Maj:t i förekommande fall beträffande den ersättning, som må tillkomma vikarien.

9:o. Vad i mom. 8:o tredje stycket stadgas skall gälla jämväl beträffande tjänsteman, som på förordnande förvaltar ledig tjänst, liksom ock beträffande vikarie i succession efter honom. Extra ordinarie tjänsteman äger att under uppdrag, varom i detta moment är fråga, uppbära den begynnelseavlöning som är förenad med den tjänst han uppehåller.

§ 7.

Tjänsteman äger årligen, när sådant utan hinder för göromålen behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, direktören vid statens kraftverksförvaltning, driftingenjör och distriktsingenjör under högst 45 dagar, annan i ingenjörstjänst anställd befattningshavare, kontorschef, kanalinspektör, kontrollör, kassör, revisor och kontrollinspektör, driftverkmästare, bokhållare, övermontör, stationsmästare, montör och kontorsskrivare ävensom vid Porjus kraftverk placerad maskinist under högst 30 dagar samt övrig personal under högst 15 dagar.

Tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid av året, som bestämmes av vederbörande överordnade myndighet, begagna sig av semester.

§ 8.

Vid avgång från tjänst till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall utgå de till lön eller, därest den fasta avlöningen utgöres av arvode och tantiem, de till arvodet hörande förmåner till månadens slut; dock att, då tjänsteman, som åtnjuter fri bostad, avlider, vattenfallsstyrelsen må, efter prövning av förekommande omständigheter, medgiva hans änka eller efterlevande familj att för avflyttning från bostaden njuta lämplig fardag.

Avlider vid statens vattenfallsverk anställd extra tjänsteman, må, därest och i den mån den myndighet, som beslutit om anställningen, så prövar skäligt, den för befattningen bestämda avlöningen utgå till månadens slut.

Avlider tjänsteman, vare sig ordinarie eller extra, i följd av olyckshändelse, timad under tjänsteutövning eller arbete vid verket, må ett belopp, motsvarande den avlidnes fasta avlöning för en månad, såsom begravningshjälp tilldelas hans dödsbo.

§ 9.

Vid tjänsteresa inom riket utgår resekostnads- och traktamentsersättning för tjänstemän enligt bestämmelserna i gällande resereglemente, dock att vid långvarigare uppdrag, förenade med resa från boningsorten, vid ofta återkommande tjänsteresor eller i särskilda fall, då omständigheterna därtill eljest föranleda, vattenfallsstyrelsen äger bestämma lägre resekostnads- och traktamentsersättning.

§ 10.

Förmån av fri bostad eller ersättning därför må, efter vattenfallsstyrelsens beprövande, tillkomma direktören vid statens kraftverksförvaltning samt vid statens vattenfallsverk anställda ordinarie tjänstemän, därvid ersättningsbeloppen skola beräknas för direktören till 1,500 kronor och för övriga tjänstemän till minst 15 och högst 30 procent av den fasta avlöningen allt efter den ort, där vederbörande är placerad, och i enlighet med de grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas; dock med iakttagande därav, att beloppet av nämnda ersättning ej må överstiga 1,500 kronor.

Då ersättning för bostad utgår, må, därest av statens vattenfallsverk disponeras lägenhet, som finnes vara för vederbörande tjänsteman lämplig, sådan lägenhet mot hyra till honom upplåtas, därvid hyresbeloppet skall bestämmas med hänsyn till det pris, som å orten i allmänhet gäller för liknande lägenhet, samt, i det fall att hyran överstiger ersättningsbeloppet, skillnaden av tjänstemannen erlægges till statens vattenfallsverk och, i motsatt fall, det belopp, varmed hyran understiger ersättningen, av nämnda verk utbetalas till tjänstemannen.

Med fri bostad in natura är förenad förmånen av fritt bränsle och, då bostaden ligger i närheten av ett statens kraftverk, fri elektrisk belysning, allt efter vattenfallsstyrelsens bestämmande; dock att vederbörande tjänsteman skall vara skyldig att själv bekosta erforderlig elektrisk armatur och lampor.

Förmånen av fri bostad eller ersättning därför räknas beträffande direktören till arvodet och beträffande övriga tjänstemän till lönen.

De tjänstemän, som åtnjuta förmånen av fri bostad, skola vara boende i den upplåtna lägenheten.

§ 11.

Å ort, där de allmänna levnadsomkostnaderna äro särskilt höga, kunna tjänstemännen av vattenfallsstyrelsen tillerkännas dyrortstillägg, utgående, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, med 10 eller 15 procent av dem tillkommande fasta avlöning, dock med iakttagande därav att dyrortstillägget ej må beräknas å högre belopp än 3,000 kronor för manlig tjänsteman samt 1,500 kronor för kvinnlig tjänsteman. Dyrortstillägg för tjänsteman vid Porjus kraftverk utgår emellertid med lägst 480 kronor för år räknat.

Dyrortstillägg fördelas i lön och tjänstgöringspenningar i samma proportion som den fasta avlöningen.

Direktören vid statens kraftverksförvaltning må icke åtnjuta ortstillägg.

§ 12.

Felräkningspenningar tillkomma årligen kassören vid Trollhätte räkningsavdelning med 500 kronor, kanalinspektoren vid Åkersbergs station med 300 kronor, kanalinspektorererna vid Brinkebergskulle och Ströms stationer samt vid Södertälje kanalverk med 100 kronor till en var ävensom bokhållare, åt vilken uppbörd eller verkställande av utbetalningar anförtros, med 75 kronor. Därjämte äger vattenfallsstyrelsen till fördelning bland de tjänstemän, som nattetid utöva uppbörds-tjänst, årligen anvisa följande belopp, nämligen högst 300 kronor till tjänstemän vid Trollhätteverken och högst 75 kronor till tjänstemän vid Södertälje kanalverk.

Felräkningspenningarna utgå alltid till den, som bestrider tjänsten.

§ 13.

Anmärkningsprovision tillkommer vederbörande hos statens vattenfallsverk anställda tjänstemän enligt de närmare grunder, Kungl. Maj:t bestämmer, med högst femton procent av varje belopp, som på grund av anmärkning, gjord av sådan tjänsteman, antingen, såsom ej upptaget till redovisning eller såsom obehörigen krediterat, till statens vattenfallsverk inflyter och utan anmärkningens framställande ej skulle hava kommit nämnda verk till godo, eller, såsom för högt debiterat eller för lågt krediterat, till vederbörande återgäldas.

§ 14.

Efter vattenfallsstyrelsens beprövande må utöver den fasta avlöningen kunna utbetalas tilläggsarvode av högst 300 kronor om året till telefon- eller portvakt vid kraftverk, som förrättar mera makt-påliggande arbete, samt till vakt vid administrationsbyggnaden i Trollhättan, åt vilken uppdrages att bestrida sådana särskilda göromål, som icke skäligen kunna anses tillhöra hans befattning. Sådant arvode räknas till tjänstgöringspenningarna.

§ 15.

Till personal å kanalverk tillhörig bogserbåt må utgå provision å den för bogseringen inflytande bruttoinkomst till belopp, som vattenfallsstyrelsen äger bestämma.

Till maskinskötare och vakter vid kanalverk samt maskinister, montörer och vakter vid kraftverk, vilka sysselsättas med arbete, fallande utanför deras vanliga arbetsområde, må utbetalas särskild ersättning med det belopp, varmed arbetsförtjänsten, beräknad enligt fastställda ackordspris, kan komma att överskjuta den för samma personal bestämda ordinarie avlöning.

§ 16.

Uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning till visst årligt belopp må tilldelas driftverkmästare, instrumentmakare, övermontör, stationsmästare, reparationsmästare, maskinist, befälhavare å bogserbåt, förman, montör, maskinskötare och vakt ävensom med dessa jämförlig extra personal enligt reglemente, som av vattenfallsstyrelsen fastställles.

§ 17.

Kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter lämnas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:ts meddelar, åt de i § 16 nämnda ordinarie och extra tjänstemän, ävensom till andra tjänstemän under sjukdom, som föranletts av olycksfall i tjänsten. Sådan förmån må dock icke tillkomma tjänstemans familj.

Anm. Där tjänsteman redan tillförsäkrats kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter jämväl för sin familj, skall denna förmån fortfarande utgå, så länge han kvarstår i den befattning, i vilken han tillförsäkrats berörda förmån.

§ 18.

Avhåller sig tjänsteman från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunnat styrka giltigt förfall, må han under tiden ej åtnjuta någon avlöning. Varder tjänsteman avstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, skall under tiden den del av hans avlöning, som icke av vattenfallsstyrelsen prövas böra användas till befattningens uppehållande, innehållas, såvida ej vattenfallsstyrelsen finner skäligen låta honom uppbära något därav.

§ 19.

1:o. Direktör vid statens kraftverksförvaltning, vilken minst 12 år innehaft förordnande i nämnda egenskap eller på grund av olycksfall i tjänsten tidigare bliver oförmögen till vidare tjänstgöring, är berättigad att i pension uppbära 6,000 kronor för år. Om direktör, innan han uppnår 12 tjänstår, antingen på grund av sjukdom befinner sig oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring eller ock utan egen begäran nödgas avgå från sin befattning, utan att på grund av tjänstefel hava förverkat densamma, är han berättigad att i årlig pension uppbära 5,000 kronor, då avgången sker före eller vid 6 tjänstår, samt 5,500 kronor, då avgången sker efter 6 men före 12 tjänstår. Pensionen utgår av statens kraftverks medel, och skall såsom pensionsavgift ett belopp av 360 kronor årligen avdragas å det för direktören bestämda arvudet eller, därest avgången sker av annan anledning än olycksfall i tjänsten, den honom, intill dess han uppnått 65 år, tillkommande pension.

2:o. För övriga tjänstemän vid statens vattenfallsverk skall i fråga om skyldighet att från tjänsten avgå ävensom i fråga om rätt till pension gälla vad i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat.

För dessa övriga tjänstemän skall pensionsunderlag beräknas till följande belopp:

- 5,050 kronor för överingenjör vid Trollhätte kanalverk,
- 4,450 kronor för kanalingenjör, överingenjörssassistent, driftingenjör, distriktsingenjör och kontorschef,
- 3,550 kronor för kanalinspektör av 1:a graden, kontrollör, kassör samt revisor och kontrollinspektör,
- 3,250 kronor för kanalinspektör av 2:a graden,
- 2,250 kronor för driftverkmästare, instrumentmakare och bokhållare av 1:a graden,
- 2,050 kronor för bokhållare av 2:a graden, övermontör, stationsmästare, reparationsmästare och maskinist av 1:a graden,
- 1,750 kronor för befälhavare å bogserbåt,
- 1,550 kronor för förman av 1:a och 2:a graden, montör och maskinist av 2:a graden,
- 1,450 kronor för kontorsskrivare, förman av 3:e graden och maskinskötare samt
- 1,350 kronor för vakt.

§ 20.

Direktören vid statens kraftverksförvaltning tillsättes genom förordnande på viss tid av högst sex år samt övriga tjänstemän vid statens vattenfallsverk genom konstitutorial, vilket skall anses innebära, att tjänsteman kan i administrativ väg avsättas från sin befattning på grund av fel eller försummelse i tjänsten.

Beträffande kvinnliga kontorsskrivare lända därjämte uti ifrågasvarande hänseende till efterrättelse bestämmelserna i § 6 mom. 3:o.

§ 21.

En var, som tillträder den från och med den 1 januari 1919 gällande nya avlöningsstaten, skall vara pliktig att underkasta sig de i detta avlöningsreglemente innefattade villkor och bestämmelser samt, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, minskning i eller upphörande av befintliga sportelinkomster.

§ 22.

Grunderna för avlöning till extra tjänstemän, som användas för driften vid statens vattenfallsverk, fastställas av Kungl. Maj:t på förslag av vattenfallsstyrelsen.

Detta avlöningsreglemente skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1919, vid vilken tid avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens vattenfallsverk den 29 augusti 1913 med däri sedermera vidtagna ändringar skall upphöra att gälla.

Avlöningstabell.

Avlönings-
(jämför § 5 i
utvisande begynnelseavlöning och avlönings-

		Uppflyttning i högre klass kan äga rum, när						
		Klass	20	19	18	17	16	15
		Avlöning, kronor	1,275	1,350	1,425	1,500	1,650	1,800
		Begynnelse- avlöning, kronor						
Trollhätte kanalverk.								
Överingenjör	6,500	—	—	—	—	—	—	—
Kanalingenjör	5,000	—	—	—	—	—	—	—
Kanalinspektör av 1:a graden	3,400	—	—	—	—	—	—	—
» » 2:a »	3,000	—	—	—	—	—	—	—
Driftverkmästare	2,700	—	—	—	—	—	—	—
Bokhållare av 1:a graden	2,400	—	—	—	—	—	—	—
» » 2:a »	1,950	—	—	—	—	—	—	—
Reparationsmästare	1,800	—	—	—	—	—	—	—
Befälhavare å bogserbåt	1,650	—	—	—	—	—	—	3
Förman av 1:a graden	1,500	—	—	—	—	3	3	3
Montör	1,500	—	—	—	—	3	3	3
Förman av 2:a graden	1,425	—	—	—	3	3	3	3
Kontorsskrivare, kvinnlig	1,350	—	—	3	3	3	3	3
Förman av 3:e graden	1,350	—	—	3	3	3	3	3
Maskinskötare	1,350	—	—	3	3	3	3	3
Vakt	1,275	—	3	3	3	3	3	—
Trollhätte kraftverk.								
Överingenjörssassistent	5,000	—	—	—	—	—	—	—
Driftingenjör	5,000	—	—	—	—	—	—	—
Distriktsingenjör	5,000	—	—	—	—	—	—	—
Kontrollör	3,400	—	—	—	—	—	—	—
Driftverkmästare	2,700	—	—	—	—	—	—	—
Instrumentmakare	2,700	—	—	—	—	—	—	—
Bokhållare av 1:a graden	2,400	—	—	—	—	—	—	—
» » 2:a »	1,950	—	—	—	—	—	—	—
Övermontör	1,950	—	—	—	—	—	—	—
Stationsmästare	1,950	—	—	—	—	—	—	—
Reparationsmästare	1,800	—	—	—	—	—	—	—

	Uppflyttning i högre klass kan äga rum, när						
	Klass	20	19	18	17	16	15
	Avlöning, kronor	1,275	1,350	1,425	1,500	1,650	1,800
Begynnelse- avlöning, kronor							
Maskinist av 1:a graden	1,800	—	—	—	—	—	—
Montör	1,500	—	—	—	3	3	3
Maskinist av 2:a graden	1,425	—	—	3	3	3	3
Kontorsskrivare, kvinnlig	1,350	—	—	3	3	3	3
Vakt	1,275	—	3	3	3	3	—
Trollhätte räkenskapsavdelning.							
Kontorschef	5,000	—	—	—	—	—	—
Kassör	3,400	—	—	—	—	—	—
Revisor och kontrollinspektör	3,400	—	—	—	—	—	—
Bokhållare av 1:a graden	2,400	—	—	—	—	—	—
» » 2:a »	1,950	—	—	—	—	—	—
Kontorsskrivare, kvinnlig	1,350	—	—	3	3	3	3
Vakt	1,275	—	3	3	3	3	—
Södertälje kanalverk.							
Kanalinspektör av 1:a graden	3,400	—	—	—	—	—	—
Bokhållare av 2:a graden	1,950	—	—	—	—	—	—
Befälhavare å bogserbåt	1,650	—	—	—	—	—	3
Förman av 1:a graden	1,500	—	—	—	3	3	3
» » 2:a »	1,425	—	—	—	3	3	3
Vakt	1,275	—	3	3	3	3	—
Porjus och Älvkarleby kraftverk.							
Driftingenjör	5,000	—	—	—	—	—	—
Distriktsingenjör	5,000	—	—	—	—	—	—
Driftverkmästare	2,700	—	—	—	—	—	—
Instrumentmakare	2,700	—	—	—	—	—	—
Bokhållare av 1:a graden	2,400	—	—	—	—	—	—
» » 2:a »	1,950	—	—	—	—	—	—
Övermontör	1,950	—	—	—	—	—	—
Stationsmästare	1,950	—	—	—	—	—	—
Reparationsmästare	1,800	—	—	—	—	—	—
Maskinist av 1:a graden	1,800	—	—	—	—	—	—
Montör	1,500	—	—	—	—	3	3
Maskinist av 2:a graden	1,425	—	—	—	3	3	3
Kontorsskrivare, kvinnlig	1,350	—	—	3	3	3	3
Vakt	1,275	—	3	3	3	3	—

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 25 mars 1918 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt vattenfallsstyrelsen att före den 7 april 1918 avgiva underdånigt utlåtande över ett av 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk den 20 mars 1918 avgivet betänkande angående reglering av löneförhållandena vid statens vattenfallsverk m. fl. verk att tillämpas i avvaktan på avgörandet av frågan om införandet av gemensamma avlöningsbestämmelser vid ifrågavarande verk. Till åtlydnad härav får vattenfallsstyrelsen i underdånighet anföra följande.

Vattenfallsstyrelsen tillåter sig till en början framhålla, att någon representant för statens vattenfallsverk icke funnits inom kommissionen och att vattenfallsstyrelsen ej heller i erforderlig utsträckning haft tillfälle att med kommissionen överlägga om hithörande frågor. Vid sådant förhållande har det icke kunnat undvikas, att kommissionens förslag beträffande statens vattenfallsverk i vissa avseenden erhållit en mindre lycklig avfattning. Beträffande de särskilda punkter, där rättelse sålunda är påkallad, återkommer vattenfallsstyrelsen här nedan.

I stort sett torde man kunna säga, att de lägst avlönade befattningshavarna genom kommissionens förslag erhållit en jämförelsevis tillfredsställande förbättring av sina avlöningsförmåner, om hänsyn jämväl toges till nu utgående krigstidstillägg och krigstidshjälp. Däremot äro de av kommissionen föreslagna avlöningarna för de högre tekniska tjänstemännen icke tillräckliga för att avhjälpa de allvarliga svårigheter, som föreligga i fråga om att med nuvarande avlöningar kunna i konkurrens med den enskilda industrin bibehålla respektive anställa tillräckligt kvalificerad teknisk personal. Kommissionens förslag innefattar icke någon höjning av de nuvarande slutavlöningarna för ingenjörspersonalen. Efter tidpunkten för det nu gällande avlöningsreglementets fastställande har dock lönestandarden för kvalificerade tekniska tjänstemän i hög grad stigit på grund av den kraftiga utvecklingen på det industriella området.

Till följd av den knappt tillmätta tiden är det icke för vattenfallsstyrelsen möjligt att nu framlägga något förslag till höjda avlöningar för den ordinarie ingenjörspersonalen annat än i ett speciellt fall, var till styrelsen återkommer här nedan. Kommissionens förslag i detta avseende torde därför få godtagas såsom ett provisorium, men torde vattenfallsstyrelsen i sammanhang med det förslag till ändrad organisation av statens vattenfallsverks förvaltning, som av styrelsen förberedes, återkomma till frågan om en mera genomgripande förbättring av avlöningsförmåner för ingenjörspersonalen vid statens vattenfallsverk. Vad här ovan sagts ute-

sluter dock på intet sätt, att de i vattenfallsstyrelsens underdåniga skrivelse den 12 sistlidne mars framlagda förslagen om att befattningarna såsom kanalingenjör och distriktsingenjör vid huvudstation skola i avlöningshänseende likställas med befattningarna såsom överingenjörssassistent, driftingenjör och distriktsingenjör utom huvudstation enligt styrelsens bestämda mening böra redan nu genomföras. Vattenfallsstyrelsen får dessutom hänvisa till den särskilda underdåniga skrivelse, som styrelsen denna dag avlåter beträffande inrättande av en direktörsbefattning vid statens kraftverksförvaltning.

Att jämväl kommissionen insett de beträffande tjänstemän med högre teknisk kompetens rådande svårigheterna såväl i rekryteringshänseende som i andra avseenden, framgår av dess uttalanden å sid. 33, men har kommissionen dock icke ansett sig äga någon möjlighet att i samband med de provisoriska reglerna, som nu tillämnas, föreslå några särskilda åtgärder beträffande ifrågakvarande tjänstemän. I sammanhang härmed påpekar kommissionen emellertid, att redan de nuvarande avlöningsbestämmelserna inom vissa av här ifrågakvarande verk erbjuda möjlighet att, för förvärvande av särskild kvalificerad personal, tilldela vederbörande vid anställningen i ordinarie tjänst en högre avlöning än den lägsta för befattningen förekommande, samt att, därest denna möjlighet under nuvarande förhållanden begagnades i vidare omfattning än vad hittills skett, de rådande svårigheterna torde kunna i någon mån avhjälpas.

I anledning härav tillåter sig vattenfallsstyrelsen erinra därom, att sådan möjlighet, som kommissionen här hänsyftar på, endast föreligger beträffande några få utav befattningarna vid statens vattenfallsverk. I § 5 mom. 2:o av gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk är nämligen stadgat, att Kungl. Maj:t må undantagsvis, för förvärvande i tjänst av särskild kvalificerad person, kunna tilldela överingenjör vid kanalverk samt driftingenjör, instrumentmakare och stationsmästare vid kraftverk fast avlöning efter högre klass än den, som är angiven såsom lägsta avlöning för den av tjänstemannen innehavda befattningen, dock icke i något fall högre än den för befattningen bestämda slutavlöningen. Motsvarande bestämmelser i avlöningsreglementena för statens järnvägar och telegrafverket gälla däremot samtliga befattningar därstädes.

Med stöd av vad ovan anförts får vattenfallsstyrelsen hemställa, att stadgandet i avlöningsreglementets § 5 mom. 2:o måtte utvidgas till att gälla samtliga befattningshavare vid statens vattenfallsverk eller, därest detta icke anses böra bifallas, åtminstone samtliga i ingenjörstjänst anställda befattningshavare samt, förutom de nu därunder inbegripna instrumentmakare och stationsmästare, jämväl driftverkmästare och övermontör, då det även beträffande dessa sistnämnda befattningshavare, som måste hava viss teknisk utbildning, föreligger konkurrens med den enskilda industrien.

Då ovan berörda svårigheter jämväl föreligga i fråga om bibehållande av kvalificerad teknisk personal, får vattenfallsstyrelsen vidare föreslå, att den Eders Kungl. Maj:t i § 5 mom. 2:o medgivna rätten måtte utvidgas till att avse jämväl bibehållande i tjänst av särskilt kvalificerad person.

Överingenjören vid Trollhätte kanalverk har av kommissionen jämförts med linjedirektör vid telegrafverket och med postdirektör, men denna jämförelse synes

Avlöningsreglementets § 5 mom. 2:o

Överingenjören vid Trollhätte kanalverk

vattenfallsstyrelsen vara föga motiverad. Enligt vattenfallsstyrelsens mening bör avlöningen för nämnda överingenjör åtminstone icke sättas lägre än för ban-, maskin- och trafikdirektörer vid statens järnvägar. I själva verket är överingenjörsbefattningen vid Trollhätte kanalverk av mera mångsidig natur än nämnda ban-, maskin- och trafikdirektörsbefattningar. Den omfattar nämligen skötseln av både trafiken och underhållet av Trollhätte kanal och farled från Vänern till Göteborg med därtill hörande slussar, broar, belyningsanordningar m. m. Till överingenjörens arbetsuppgift hör vidare förvaltningen av statens industri- och egnahemsområden vid Trollhätten. underhandlingar med tomtspekulanter och tomtinnehavare, utförande av de för nämnda områden erforderliga vägar, avloppsledningar, järnvägsspår m. m. samt skötseln av trafiken å nämnda järnvägsspår och vid de till ifrågakommande områden hörande hamnanordningar. Härtill kommer förvaltningen av de statens övriga egendomar vid Göta älv, vilka ännu icke tagits i anspråk för kraftverksanläggningar eller för tomtupplåtelse.

Enligt nu gällande bestämmelser utgör den fasta slutavlöningen för överingenjör vid Trollhätte kanalverk 7,000 kronor samt för ban-, maskin- och trafikdirektörer 6,900 kronor. Då nu sistnämnda belopp av kommissionen föreslås höjt till 7,500 kronor, får vattenfallsstyrelsen föreslå, att den fasta slutavlöningen för överingenjören vid Trollhätte kanalverk jämväl höjes till 7,500 kronor. Det är vattenfallsstyrelsens bestämda uppfattning, att detta är den lägsta slutavlöning, som för närvarande skäligen bör ifrågakomma för nämnda överingenjör. Vattenfallsstyrelsen har härvid icke förbisett, att han jämväl skulle erhålla dyrortstillägg med 300 kronor, men även med hänsyn tagen härtill skulle hans sammanlagda slutavlöning enligt kommissionens förslag bliva lägre än slutavlöningen för ban-, maskin- och trafikdirektörer å motsvarande ort, under det att han enligt vattenfallsstyrelsens mening snarare borde avlönas något högre än dessa.

Genom höjande av den fasta slutavlöningen för överingenjören vid Trollhätte kanalverk till 7,500 kronor, vilket belopp för övrigt föreslogs av vattenfallsstyrelsen redan år 1909, skulle vidare ernås större likformighet inom avlöningsreglementet, i det att alla ingenjörsbefattningar därigenom skulle erhålla två ålderstillägg. Vattenfallsstyrelsen bortser härvidlag från överingenjörsbefattningen vid Trollhätte kraftverk, vilken enligt styrelsens i annat sammanhang framställda förslag skulle till vidare utgå ur avlöningsreglementet.

Kanalinspektörerna.

De enda befattningshavare vid statens vattenfallsverk, beträffande vilka kommissionen icke föreslagit någon förhöjning av den fasta avlöningen, äro kanalinspektörerna av 1:a och 2:a graden. Vattenfallsstyrelsen kan emellertid icke finna, att det arbete och det ansvar, som påvilka kanalinspektörerna, blivit tillbörligt uppskattade av kommissionen, och tillåter sig vattenfallsstyrelsen i detta avseende hänvisa till bifogade framställningar i ämnet från ifrågakommande befattningshavare (bil. I och II). Därutöver må nämnas, att kanalinspektören i Södertälje förutom uppborde och trafikens dirigerande, även har att svara för underhållet av kanalen och verkställa erforderliga upphandlingar samt upprätta statistik över trafiken.

Vattenfallsstyrelsen får därför hemställa, att den fasta avlöningen för ifrågakommande befattningar måtte höjas ett steg, så att densamma kommer att uppgå för kanalinspektör av 1:a graden till lägst 3,800 och högst 5,000 kronor samt för kanalinspektör av 2:a graden till lägst 3,400 och högst 4,600 kronor.

Beträffande den egentliga kontorspersonalen skulle vattenfallsstyrelsen helst ha sett, att större överensstämmelse mellan avlöningarna för motsvarande befattningar vid statens vattenfallsverk och vid statens järnvägar kunnat ernås. Den omständigheten, att vid ifrågavarande provisoriska löneredering grunderna för avlöningens utgående skulle bibehållas i huvudsak oförändrade, lägger emellertid svårigheter i vägen för nämnda önskemåls förverkligande. Vad särskilt angår bokhållare och kontorsskrivare erfordras härför ett särskiljande av nämnda befattningshavare i sådana med högre och med lägre kvalifikationer och i sammanhang därmed inrättande av vissa nya befattningar. Till dessa frågor torde vattenfallsstyrelsen återkomma i samband med förenämnda förslag till ändrad organisation av vattenfallsverkets förvaltning.

Kontorspersonalen.

Den sammanpressning av avlöningsskalan, som astadkommits därigenom att de lägre tjänstemännen erhållit proportionsvis större avlöningsförbättringar än de högre, har medfört, att skillnaden i avlöning mellan förmän av 1:a och 2:a graden blivit alltför liten. Denna skillnad är för närvarande 240 kronor i lägsta och 300 kronor i högsta klassen men skulle enligt kommissionens förslag reduceras till 75 kronor i lägsta och 150 kronor i högsta klassen. Till förmän av 1:a graden hänföres bogserbåtsbefälhavare, slussmästare, verkmästare och trädgårdsmästare, under det att till förmän av 2:a graden hänföres bogserbåtsmaskinist, motorbåtsförare och förrådsförmän. Med hänsyn till den befälsställning, som tillkommer förmän av 1:a graden, synes det nödvändigt att höja den fasta avlöningen för denna befattning till lägst 1.650 och högst 2.400 kronor.

Förmän av första graden.

För undvikande av den myckna upprepningen av samma slags befattningar får vattenfallsstyrelsen föreslå, att Trollhätte, Porjus och Älvkarleby kraftverk såväl i avlöningsreglementets § 3 som i den vid reglementet fogade avlöningstabellen sammanföras till en enda avdelning med rubriken »Statens kraftverk». Då antalet högre befattningar är fastställt i § 4, synes det ej behöva möta något hinder för en sådan anordning.

Uppställningen av § 3 och avlöningstabellen.

Maximibeloppen av bostadsersättningen har kommissionen beträffande tjänstemän vid statens järnvägar föreslagit höjda till 2,400 kronor för den dyraste ortgruppen och till 2,000 kronor för övriga ortsgupper, under det att kommissionen icke föreslagit någon höjning alls av det för bostadsersättningen till tjänstemän vid statens vattenfallsverk bestämda maximibeloppet av 1,500 kronor. Visserligen har kommissionen föreslagit, att jämväl de högre tjänstemännen vid statens vattenfallsverk skulle erhålla dyrortstillägg med maximalt 450 kronor å orter med 15 procent tillägg (dyraste orter) och 300 kronor å orter med 10 procent tillägg, under det att de högre tjänstemännen vid statens järnvägar icke skulle erhålla dyrortstillägg. Men summan av bostadsersättning och dyrortstillägg vid statens vattenfallsverk uppväger likväl icke bostadsersättningen vid statens järnvägar.

Bostadsersättningar.

För utjämning av detta missförhållande får vattenfallsstyrelsen föreslå, att maximibeloppet av bostadsersättningen för tjänstemän vid statens vattenfallsverk höjes till 1,800 kronor. Denna bostadsersättning borde i så fall jämväl tillkomma överingenjören vid Trollhätte kraftverk eller, i händelse av bifall till vattenfallsstyrelsens i ovannämnda underdåniga skrivelse framställda förslag om att denna

befattning skall tills vidare utgå ur avlöningsreglementet och i stället en direktörsbefattning vid statens kraftverksförvaltning inrättas, innehavaren av sistnämnda befattning.

Enligt nuvarande avlöningsreglemente för statens vattenfallsverk utgår bostadsersättning med minst 15 och högst 30 procent av den fasta avlöningen allt efter den ort, där vederbörande är placerad, dock med iakttagande av ovan anförda maximibelopp. Genom Eders Kungl. Maj:ts brev den 14 december 1917 angående grunder för utgående av bostadsersättning m. m. för tjänstemän vid statens vattenfallsverk är dylik ersättning bestämd till respektive 20, 25 eller 30 procent av den fasta avlöningen, dock högst med 1,500 kronor för år, i enlighet med viss i grunderna angiven gruppindelning av placeringsorterna. Eders Kungl. Maj:t har härigenom bifallit en av vattenfallsstyrelsen gjord framställning om att bostadsersättningen å ingen ort måtte bestämmas till lägre belopp än 20 procent av den fasta avlöningen. Såsom skäl härför anfördes av vattenfallsstyrelsen, att en bostadsersättning av 15 procent är även å billigaste ort otillräcklig för att motsvara kostnaderna för bostad och bränsle, samt att genom ett bifall till vattenfallsstyrelsens förslag större likformighet med förhållandena vid statens järnvägar skulle ernås. Kommissionen har även i sin jämförande översikt beträffande avlöningarna vid statens vattenfallsverk räknat med, att bostadsersättningen å billigaste ort skall utgå med 20 procent av den fasta avlöningen.

Med hänsyn till ovanstående och till vad som här nedan anföres i fråga om pensionsunderlagens beräkning får vattenfallsstyrelsen föreslå, att i avlöningsreglementets § 10 ersättningen för bostad anges till minst 20 procent av den fasta avlöningen.

Dyrortstill-
lägg i Porjus.

Dyrortstillägget utgår för närvarande för därtill berättigad tjänsteman vid Porjus kraftverk med 15 procent av den fasta avlöningen, dock med lägst 360 kronor för år räknat. Sistnämnda anordning har tillkommit i syfte att bereda en del lägre avlönade befattningshavare vid Porjus en särskild förmån, i viss mån motsvarande vid statens järnvägar utgående kallortstilllägg. Häruti har kommissionen icke föreslagit annan ändring än den, att dyrortstilllägg jämväl skulle tillkomma den tjänsteman, driftingenjören, som för närvarande icke är därtill berättigad. Däremot har kommissionen beträffande det till samtliga tjänstemän utgående kallortstillägget vid statens järnvägar föreslagit, att detsamma för tjänstemän å bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen skulle höjas från 240 till 480 kronor för år räknat.

Enligt vattenfallsstyrelsens uppfattning borde emellertid dyrortstillägget för tjänstemännen vid Porjus kraftverk, i likhet med vad för närvarande är förhållandet, snarare sättas högre än lägre än kallortstillägget för tjänstemännen å bandelen Gällivare—Riksgränsen. Samma skäl, som motiverat ett höjande av nämnda kallortstilllägg, såsom det hårda klimatet, platsernas avlägsna och ödsliga läge, de höga skatterna m. m., äro även giltiga beträffande befattningshavarna vid Porjus kraftverk. Men härtill kommer, att med hänsyn till nuvarande höga järnvägsfrakter järnvägspersonalen i Norrbotten genom sina fria resor för sig och sina familjer och genom sina fria livsmedelstransporter har en högst betydande förmån framför personalen vid Porjus kraftverk. På grund av de höga järnvägsfrakterna ligger prisnivån i Porjus avsevärt mycket högre än söderut. Förtjänsterna hos de privata arbetsgivarna å platsen

äro nu uppe i 350 å 400 kronor per månad för icke yrkeskunniga arbetare. Dessa höga arbetslöner hava givetvis även i hög grad drivit upp prisen å livsförnödenheter m. m. i Porjus. För avhjäljande av de svårigheter att fylla personalbehovet vid Porjus kraftverk, som härigenom uppstått, är det nödvändigt, att dyrortstillägget därstädes höjes.

Med hänsyn till den sammanpressning av skalan för de fasta avlöningarna, som åstadkommits, anser vattenfallsstyrelsen det emellertid icke lämpligt att, såsom kommissionen föreslagit beträffande kallortstilläggen vid statens järnvägar, bestämma lika stort tillägg för alla tjänstegrader, utan bör dyrortstillägget sättas i närmare förhållande till vederbörandes fasta avlöning. För den skull får vattenfallsstyrelsen föreslå, att bestämmelsen i § 11 angående dyrortstillägg för tjänsteman vid Porjus kraftverk ändras sålunda, att nämnda dyrortstillägg skall utgå med dels 240 kronor för år räknat, dels ock 15 procent av den vederbörande tillkommande fasta avlöning, varvid dock den sistnämnda delen av dyrortstillägget icke må beräknas å högre belopp än 3,000 kronor för manlig och 1,500 kronor för kvinnlig tjänsteman.

Till tjänsteman vid statens järnvägar, vilken uppnått högsta avlöningsklassen i sin tjänstegrad, och vilken innehar erforderligt antal levnads- och tjänstår, utgår pension med 70 procent av summan av det slutliga fasta arvudet och 20 procent därav, vilket sistnämnda tillägg motsvarar bostadsersättningen å billigaste ort, dock får pension ej i något fall utgå med högre belopp än 6,000 kronor. De pensionsunderlag, som för närvarande äro fastställda för tjänstemännen vid statens vattenfallsverk, understiga betydligt de belopp, vartill de skulle uppgå, därest de beräknades enligt nämnda norm, även om man i överensstämmelse med pensionslagen för civila tjänst innehavare räknar med $\frac{2}{3}$ i stället för 70 procent av slutavlöningen. Det vill därför synas, som om vid beräkningen av de nu gällande pensionsunderlagen för tjänstemän vid statens vattenfallsverk något misstag blivit begånget.

Pensionsunderlag.

De sakkunniga för utredning angående pensionering av icke ordinarie personal vid statens järnvägar statens vattenfallsverk och telegrafverket ha i sitt den 28 februari 1916 avgivna betänkande dels frambållit, att de av dem föreslagna pensionsunderlagen för extra tjänstemän vid statens vattenfallsverk äro mindre än vad som föreslagits för motsvarande befattningar vid statens järnvägar, beroende därpå, att pensionsunderlagen för de ordinarie befattningarna vid vattenfallsverket äro lägre än vid statens järnvägar, dels ock anmärkt, att, då de såvitt möjligt sökt uppställa lika pensionsbestämmelser för båda verken, nämnda olikhet tett sig som ett missförhållande.

De små förhöjningar av pensionsunderlagen vid statens vattenfallsverk, som av kommissionen föreslagits, äro i de flesta fall alldeles otillräckliga för att utjämna nämnda olikhet, såsom framgår av bifogade jämförande tablå (bil. III). Att pensionerna vid statens vattenfallsverk beräknas efter så ogynnsammare grunder än vid statens järnvägar har givetvis icke kunnat undgå att väcka misstänning hos personalen vid det förstnämnda verket, såsom innebärande en orättvisa. Vattenfallsstyrelsen anser sig därför böra hemställa om en ändring härvidlag. Då emellertid pensionslagen för civila tjänst innehavare är tillämplig å tjänstemännen vid statens vattenfallsverk, torde man icke lämpligen kunna gå längre än till att bestämma pensionsunderlagen för ifrågavarande tjänstemän till $\frac{2}{3}$ av slutavlöningen. För att man emellertid skall slippa att vid varje fråga om ändring i den fasta avlöningen

eller om upprättande av ny befattning jämväl behandla frågan om pensionsunderlagets storlek, synes det enklast, att avlöningsreglementets § 19 mom. 2:o andra stycket erhåller följande lydelse:

»För dessa övriga tjänstemän skall pensionsunderlag beräknas till två tredjedelar av summan av den för vederbörande befattning bestämda fasta slutavlöningen och 20 procent därav; dock må pensionsunderlag icke i något fall beräknas till högre belopp än 6,000 kronor.»

I konsekvens med ovanstående borde vidare § 19 mom. 1:o ändras så, att pensionen för överingenjör vid Trollhätte kraftverk, därest denna befattning skall fortfarande kvarstå i avlöningsreglementet, höjas till att under olika förutsättningar utgå med respektive 5,000, 5,500 eller 6,000 kronor. Nämnda pensionsbelopp hava jämväl i vattenfallsstyrelsens förenämnda underdåniga skrivelse föreslagits för den ifrågasatta direktörsbefattningen vid statens kraftverksförvaltning.

Tiden för lö-
nereglerin-
gens ikraft-
trädande.

Med hänsyn till nuvarande svårigheter att förvärva och bibehålla i tjänst tillräckligt kvalificerad personal är det synnerligen önskvärt, att ifrågavarande provisoriska lönereglering finge tillämpas retroaktivt från 1918 års ingång eller åtminstone från och med den 1 juli 1918.

Stockholm den 6 april 1918.

Underdånigst

F. VILH. HANSEN.

Axel Jacobson.